

ANDERS GEREGELD

Anders Geregeld in Beverwaard, Rozenburg en de Lusthofstraat

Projectevaluatie

Onderzoek en Business Intelligence

WWW.ROTTERDAM.NL/ANDERSGEREGELD

Gemeente Rotterdam

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 16 oktober 2019

Auteurs: Martijn Epskamp en Gea Schouten

Vragen: onderzoek@rotterdam.nl

Samenvatting

Het project Anders Geregeld

Van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2019 heeft Gemeente Rotterdam samen met de ondernemersverenigingen van drie Rotterdamse winkelgebieden – winkelcentrum Beverwaard, centrum winkelgebied Rozenburg en de Lusthofstraat – het project 'Anders Geregeld' uitgevoerd. Het project richtte zich op **vermindering van de regeldruk die de ondernemers in de drie winkelgebieden ervaren**.

Onder regeldruk wordt verstaan de inspanningen (bestedingen van tijd of geld) die een ondernemer moet verrichten om te voldoen aan verplichtingen uit wet- en regelgeving. Onder regeldruk wordt ook verstaan *beleving* van regeldruk, bijvoorbeeld doordat een ondernemer (de toepassing van) een regel als onduidelijk, onwerkbaar, disproportioneel of nutteloos ervaart.

Het **doel van het project** Anders Geregeld was de ondernemers in de drie winkelgebieden ruimte bieden voor ondernemerschap en de ervaren regeldruk in de winkelgebieden verminderen, waarbij het gebied als geheel goed kan functioneren. Daarnaast was het doel, bevorderen dat de ondernemers in de winkelgebieden initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor vernieuwing en modernisering. De van het project **verwachte resultaten** waren:

- Een toegenomen ondernemerstevredenheid als gevolg van de pilot.
- Draagvlak voor de pilot onder betrokkenen in het winkelgebied.
- Initiatieven en samenwerkingsverbanden (zowel binnen de gemeente als buiten) als gevolg van de pilot.

Om deze doelen en resultaten te bereiken, zijn samen met de ondernemers in de drie winkelgebieden zes **experimenten** uitgevoerd. De experimenten hadden als uitgangspunt de regeldruk die ondernemers in de winkelgebieden ervoeren te verminderen, door regels die zij hinderlijk vonden tijdelijk te vervangen door experimentele regels die minder regeldruk met zich meebrengen.

Resultaten per experiment

Het project Anders Geregeld omvat de volgende zes experimenten.

Ondernemers in de winkelgebieden vonden het proces van vergunningaanvragen voor evenementen complex en tijdrovend. Gepoogd is deze ervaren regeldruk te verminderen door een **koepelvergunning evenementen** te introduceren: één vergunning voor meer evenementen, in plaats van afzonderlijke vergunningen per evenement. De koepelvergunning is niet gerealiseerd. Wel heeft het experiment aanknopingspunten opgeleverd voor verbeteringen in het digitale vergunningensysteem.

De **dossieranalyse ijsbanen** is uitgevoerd naar aanleiding van ervaringen van een ondernemer in Rozenburg met de complexe procedure voor vergunning van een tijdelijke ijsbaan in de openbare ruimte. Het experiment heeft geleid tot een inventarisatie van de regels die bij tijdelijke ijsbanen gelden en aanbevelingen om het bijbehorende vergunningproces te verbeteren.

In twee winkelgebieden wilden de ondernemersverenigingen verschillende ambulante handelaren kunnen uitnodigen om een standplaats voor verkoopwagens afwisselend te gebruiken. Om dit mogelijk te maken heeft de gemeente een experimentele **flexibele standplaatsvergunning** geïntroduceerd. Winkelcentrum Beverwaard heeft van deze vergunning gebruik gemaakt en een flexibele standplaats voor ambulante handelaren gerealiseerd, die op waardering in het winkelgebied kan rekenen.

Ondernemers in de winkelgebieden wilden meer vrijheid om waren en reclameborden op de stoep uit te stallen dan is toegestaan volgens de APV. Het experiment **uitstallingen** daagde de ondernemers uit om, samen met andere belanghebbenden, afspraken te maken over uitstallingen die niet toegestaan zijn binnen de regels van de APV. In alle drie de winkelgebieden zijn dergelijke afspraken gemaakt.

In de Lusthofstraat wilden ondernemers met winkelgebiedmarketing in de openbare ruimte de herkenbaarheid van het winkelgebied vergroten. Mogelijkheden om op straat objecten zoals banieren te plaatsen worden beperkt door diverse regels. Het experiment **zichtbaarheid** heeft geresulteerd in een Wegwijzer Winkelgebiedmarketing: een document dat op één pagina inzicht geeft in de belangrijkste eisen, regels en procedures die gelden bij permanente winkelgebiedmarketing in de openbare ruimte.

Het experiment **vindbaarheid** gaat over de behoefte in de drie winkelgebieden om de route naar (een parkeergarage in) het gebied beter te bewegwijzeren. Wet- en regelgeving schrijft voor dat dit alleen mag met kostbare ANWB borden. Het experiment heeft geleid tot plannen in twee winkelgebieden voor alternatieve wegwijzers in de vorm van een lichtbak, een plattegrond en markering op het fietspad. Onderzocht wordt of deze wegwijzers in 2019 of 2020 kunnen worden gerealiseerd.

Doel en conclusie van de evaluatie

Voor de evaluatie van het project Anders Geregeld zijn drie doelen geformuleerd:

- Inzicht geven in de mate waarin de op de vorige pagina genoemde doelen en beoogde resultaten van het project Anders Geregeld zijn behaald.
- Inzicht geven in hoe de betrokkenen bij het project aankijken tegen de mogelijkheid, dat de in het project geteste experimentele regels structureel en in algemene zin worden doorgevoerd in Rotterdam.
- Het verzamelen van leervaringen van betrokkenen bij het project, die kunnen bijdragen aan het succes van of het voorkomen van knelpunten bij soortgelijke projecten in de toekomst.

Voor de evaluatie zijn interviews gehouden met ondernemers en andere betrokkenen bij Anders Geregeld in de drie winkelgebieden. Daarnaast zijn ambtenaren die bij het project betrokken waren geïnterviewd en zijn diverse documenten van en over het project bestudeerd. Dit heeft geleid tot de volgende conclusies.

Doelbereik

Ruimte voor ondernemerschap

Twee experimenten hebben ondernemers in de winkelgebieden ruimte geboden voor ondernemerschap. De flexibele standplaatsvergunning bood ondernemers de mogelijkheid verschillende ambulante handelaren uit te nodigen afwisselend in hun winkelgebied met een kraam plaats te nemen. Met het experiment uitstallingen is de ondernemers de mogelijkheid geboden, in afwijking van de APV, afspraken te maken over de plaatsing van winkeluitstallingen. De andere vier experimenten hebben ondernemers in de praktijk niet de mogelijkheid geboden anders om te gaan met geldende regels of deze tijdelijk te negeren.

Ervaren regeldruk en ondernemerstevredenheid

Anders Geregeld heeft in de winkelgebieden weinig verandering gebracht in de door de ondernemers ervaren regeldruk vanuit de gemeente, of in de (on)tevredenheid over regeldruk vanuit de gemeente. Dit komt door de beperkte bekendheid van het project bij de ondernemers en door de beperkte mate waarin de experimenten hebben geleid tot concrete veranderingen die ondernemers extra ruimte hebben geboden voor het uitoefenen van hun ondernemerschap.

Draagvlak voor de pilot in de pilotgebieden

Bij de personen die in de winkelgebieden bij Anders Geregeld betrokken waren, was er voldoende draagvlak voor het project en de onderliggende experimenten. De betrokkenen verwachten dat dergelijke experimenten niet alleen regeldruk voor ondernemers, maar ook de winkelgebieden als geheel ten goede kunnen komen, en dat ze weinig of geen problemen voor de gebruikers van de gebieden zullen opleveren.

Functioneren van de winkelgebieden tijdens het project

Het project heeft weinig of geen nadelige gevolgen gehad voor het functioneren van de drie winkelgebieden. Er is uit de gebieden één klacht bekend van overlast als gevolg van Anders Geregeld.

Initiatieven en samenwerkingsverbanden

Het project heeft gezorgd voor meer contact tussen de ondernemers in de drie winkelgebieden en de gemeente en tussen medewerkers en afdelingen van de gemeente, doordat zij in het kader van het project hebben samengewerkt. Het is te verwachten dat sommige contacten blijven bestaan na afloop van het project, doordat ondernemers en ambtenaren elkaar hebben leren kennen en elkaar beter kunnen vinden. In Beverwaard en de Lusthofstraat kunnen als initiatieven worden benoemd dat de ondernemers voortvarend aan de gang zijn gegaan om respectievelijk een flexibele standplaats te realiseren en afspraken over winkeluitstallingen te maken. Door het contact met elkaar en met ondernemers zijn ambtenaren aan het denken gezet over regeldruk voor ondernemers en uitgedaagd te reflecteren op hun eigen werkwijzen. De samenwerking heeft binnen de gemeentelijke organisatie bijgedragen aan kennis en begrip van complexe regels en procedures, knelpunten waarmee ondernemers te maken kunnen krijgen en het speelveld waarmee collega's in hun werk te maken hebben.

Van experiment naar regelgeving

Binnen het project is met twee experimenten alternatieve regelgeving in de pilotgebieden uitgetest. In alle drie de gebieden is geëxperimenteerd met een alternatief uitstallingsbeleid: een omgang met winkeluitstallingen op basis van afspraken tussen de plaatselijke ondernemers en andere belanghebbenden, in plaats van op basis van de APV. In Beverwaard is ervaring opgedaan met een flexibele standplaats, waarbij de ondernemersvereniging een vergunning heeft gekregen om ambulante handelaren uit te nodigen afwisselend vanaf een bepaalde locatie in het winkelgebied waren te verkopen.

Veel betrokkenen bij Anders Geregeld in de winkelgebieden zijn voorstander van het idee de experimentele regels door te voeren in algemeen voor Rotterdam geldende regelgeving. Wel vindt men dat de gemeente oog moet houden voor verschillen tussen winkelgebieden: wat in het ene gebied mogelijk en wenselijk is, hoeft dat in het andere gebied niet te zijn.

De betrokken ambtenaren komen voor het experiment uitstallingen tot de voorlopige conclusie dat, via een aanwijzingsbesluit op de APV, ook elders in Rotterdam ondernemersverenigingen de mogelijkheid kan worden geboden, met elkaar en de afdeling Toezicht en Handhaving afspraken te maken over de uitstallingen in hun gebied. Voor het experiment flexibele standplaatsen is de conclusie dat er eerst op meer plekken geëxperimenteerd moet worden met flexibele standplaatsen, alvorens besloten kan worden of de flexibele standplaatsvergunning geschikt is voor opname in het vergunningenpakket van de gemeente.

Leerervaringen

De evaluatie heeft diverse leerervaringen opgeleverd voor toekomstige projecten in de sfeer van Anders Geregeld:

- Ondernemers waarderen het als de gemeente bereidheid toont regeldruk die zij ervaren aan te pakken.
- Om ondernemers bij een project betrokken te houden, moet het een oplossing kunnen bieden voor regeldruk die zij zelf ervaren. Zij hebben behoefte aan (maatwerk)oplossingen voor ervaren regeldruk in hun eigen winkelgebied.
- Regels zijn slecht één mogelijke oorzaak van regeldruk, naast factoren als gebrekkige informatieverstrekking, procedures en beperkingen van ICT-systemen. Voor het verminderen van regeldruk is het dus niet altijd nodig regels te schrappen.
- De analyse van een regeldrukprobleem kan vanwege de complexiteit ervan veel tijd vergen. Het is raadzaam minstens twee jaar de tijd te nemen voor een project zodat er voldoende tijd overblijft om in de praktijk met alternatieven te experimenteren.
- Een project als Anders Geregeld is gebaat bij een vaste projectgroep met een ervaren jurist, een coördinator die de taal spreekt van zowel ondernemers als ambtenaren en ambtenaren die de betrokken winkelgebieden en de gemeentelijke organisatie kennen.
- Negatieve gevoelens bij ondernemers ten aanzien van de gemeente die los staan van het project, kunnen een grote weerslag op het project hebben.
- Probeer als gemeente een brede en diverse groep belanghebbenden bij een experiment te betrekken.
- Waak voor te hooggespannen verwachtingen bij ondernemers, door vroegtijdig de haalbaarheid van een experiment te onderzoeken en door duidelijk te communiceren over de beperkingen en slagingskansen van het experiment.
- Gevraagd naar ervaren regeldruk kunnen ondernemers zaken noemen waarvoor geen plaats is binnen het project. Bedenk als gemeente vooraf hoe met zulke onderwerpen om te gaan en toon bereidheid met ondernemers mee te denken over oplossingen.
- Omdat, naast regels, ook zaken als procedures en ICT-systemen regeldruk kunnen veroorzaken, is het voor experimenten gericht op regeldrukvermindering niet altijd nodig regels tijdelijk los te laten. Is de opzet van een project wel te experimenteren met minder of alternatieve regels, test dat dan daadwerkelijk uit in de praktijk, in plaats van een oplossing voor een probleem dat ondernemers ervaren binnen bestaande regels te zoeken.
- Gedurende een project kan het zinvol zijn de focus te verleggen als blijkt dat een experiment weinig kans van slagen heeft of als de betrokken ondernemers hun interesse in het experiment verloren lijken te hebben.
- Voor de slagingskansen van een experiment zijn essentieel: een gedeelde probleemopvatting van ondernemers en ambtenaren, een voor alle betrokkenen eenduidig beeld van wat het experiment inhoudt, nauwe samenwerking en afstemming tussen afdelingen van de gemeente en realistische verwachtingen van de tijd die betrokkenen in het experiment willen steken.
- Ambtenaren verschillen van elkaar in hoe strikt zij regels interpreteren en open staan voor experimenten. Zij zijn meer geneigd mee te werken aan experimenten als het project begrip toont voor de huidige

uitvoeringspraktijk, zij zich in het experiment gesteund voelen door leidinggevenden en ervaren dat de politiek en ambtelijke top belang hechten aan het project.

- Bij experimentele interventies is een belangrijke vraag of en hoe deze (bij gebleken succes) na het experiment in reguliere werkprocessen belegd kunnen worden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de vraag hoe een experimentele vergunning in een vergunningensysteem kan worden geïntegreerd, of welke partij

verantwoordelijk wordt voor beheer van objecten die in het kader van een experiment in de openbare ruimte zijn geplaatst.

Inhoud

1	Inleiding	9
1.1	Anders Geregeld	9
1.2	Doel van de evaluatie	9
1.3	Definitie van regeldruk	10
1.4	Onderzoeksaanpak	10
1.5	Leeswijzer	10
2	Projectbeschrijving	11
2.1	Doel van het project	11
2.2	Pilotgebieden	11
2.3	Relevante regelgeving	12
2.4	Stakeholders	13
2.5	Experimenten	13
2.6	Inzet projectteam	15
3	Ervaringen in de pilotgebieden	17
3.1	Betrokkenheid bij Anders Geregeld	17
3.2	Resultaten van Anders Geregeld	17
3.3	Draagvlak voor Anders Geregeld	18
3.4	Van experiment naar regelgeving	19
4	Ervaringen binnen de Gemeente	21
4.1	Betrokkenheid bij Anders Geregeld	21
4.2	Resultaten van Anders Geregeld	21
4.3	Draagvlak voor Anders Geregeld	22
4.4	Van experiment naar regelgeving	23
5	Ervaringen per experiment	25
5.1	Koepelvergunning evenementen	25
5.2	IJsbanen	27
5.3	Flexibele standplaatsen	28
5.4	Uitstallingen	30
5.5	Zichtbaarheid	31
5.6	Vindbaarheid	33
6	Conclusies en leerervaringen	35
6.1	Conclusies	35
6.2	Leerervaringen	36

1 Inleiding

1.1 Anders Geregeld

In januari 2017 is het project Anders Geregeld op de West-Kruiskade afgerond. Daarin is nagegaan of regels die ondernemers op de West-Kruiskade als knellend ervaren, op een andere manier kunnen worden toegepast of kunnen worden opgeheven, rekening houdend met de belangen van de bewoners en gebruikers van het winkelgebied. Het project heeft onder andere geleid tot opheffing van een stopverbod voor auto's, de mogelijkheid voor horeca om een 24 urenvergunning aan te vragen en de verlenging van verruimde regels voor winkeluitstallingen met een jaar.

Het college van BenW heeft opdracht gegeven ook in andere gebieden onderzoek te doen naar door ondernemers beleefde regeldruk en manieren waarmee die regeldruk kan worden verminderd. Op 27 juni 2017 heeft het college het programma Anders Geregeld vastgesteld, waarbinnen tot en met 2020 experimenten worden gedaan gericht op regeldrukvermindering voor ondernemers.

Van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2019 is onder de vlag van het programma Anders Geregeld, het project 'Anders Geregeld in Beverwaard, centrum Rozenburg en de Lusthofstraat' uitgevoerd (hierna kortweg: 'Anders Geregeld'). Het project Anders Geregeld bestaat uit een aantal experimenten gericht op regeldrukvermindering voor ondernemers. De experimenten zijn uitgevoerd in drie Rotterdamse winkelgebieden: winkelcentrum Beverwaard, het centrum winkelgebied van Rozenburg en de Lusthofstraat in Kralingen-Crooswijk. Met de experimenten is beoogd, in de pilotgebieden anders om te gaan met bepaalde regels die ondernemers als hinderlijk ervaren. Dit door die regels tijdelijk te vervangen door experimentele regels die minder regeldruk met zich meebrengen.

In het projectplan van Anders Geregeld uit oktober 2017 zijn voor het project doelen en verwachte resultaten geformuleerd. Het doel van het project is ruimte bieden voor (eigentijds) ondernemerschap en de ervaren regeldruk in de pilotgebieden verminderen, waarbij het gebied als geheel goed kan functioneren, en bevorderen dat ondernemers initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor vernieuwing

en modernisering. De resultaten die van het project verwacht worden zijn als volgt:

- Een toegenomen ondernemerstevredenheid als gevolg van de pilot.
- Draagvlak voor de pilot onder betrokkenen in het winkelgebied.
- Initiatieven en samenwerkingsverbanden (zowel binnen de gemeente als buiten) als gevolg van de pilot

Het project Anders Geregeld werd geleid vanuit de afdeling Economie van het cluster Stadsontwikkeling van Gemeente Rotterdam. Stadsontwikkeling heeft de afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI) opdracht gegeven het project Anders Geregeld te evalueren.

1.2 Doel van de evaluatie

De evaluatie dient inzicht te geven in de mate waarin de doelen en beoogde resultaten van het project Anders Geregeld, benoemd in paragraaf 1.1, zijn behaald. Daarnaast moet de evaluatie inzicht geven in hoe de betrokkenen bij het project aankijken tegen de mogelijkheid, dat de in het project geteste experimentele regels structureel en in algemene zin worden doorgevoerd in Rotterdam. Verder is een doel het verzamelen van leerervaringen van betrokkenen bij het project, die kunnen bijdragen aan het succes van of het voorkomen van knelpunten bij soortgelijke projecten in de toekomst.

Voor de evaluatie zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd.

- Wat houden de experimenten in en op welke gemeentelijke regels hebben ze betrekking?
- Welke partijen zijn bij de experimenten betrokken (waaronder verschillende afdelingen van de gemeente)? Welke eventuele andere relevante stakeholders zijn er volgens de betrokkenen?
- Welke eventuele andere zaken dan Anders Geregeld (bijv. projecten, ontwikkelingen, zaken die spelen tussen de gemeente en ondernemers) spelen volgens

betrokkenen in de pilotgebieden die de resultaten van het project positief of negatief kunnen beïnvloeden?

- Welke extra ruimte voor het uitoefenen van hun ondernemerschap is met de experimenten aan de betrokken ondernemers geboden?
- In hoeverre hebben de ondernemers in de experimenten gebruik gemaakt van de geboden ruimte?
- Ervaren de betrokken ondernemers door de experimenten verminderde regeldruk ten aanzien van de onderwerpen waarop de experimenten betrekking hebben?
- Is door de experimenten de tevredenheid van de betrokken ondernemers toegenomen als het gaat om ervaren regeldruk vanuit de gemeente en door de gemeente geboden ruimte voor ondernemen?
- Is er bij de betrokkenen in de pilotgebieden en binnen de gemeentelijke organisatie draagvlak voor de experimenten?
- Hebben de experimenten geleid tot nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden binnen de gemeente, in de pilotgebieden of daartussen?
- Zijn de betrokkenen van mening dat de experimentele regels doorgevoerd zouden moeten worden in algemeen voor Rotterdam geldende regelgeving?
- Welke leerervaringen hebben betrokkenen bij het project (ambtenaren, ondernemers en anderen), opgedaan met het project?

1.3 Definitie van regeldruk

In het project Anders Geregeld staat het begrip regeldruk centraal. Onder dit begrip verstaan we zowel de inspanningen (bestedingen van tijd of geld) die een ondernemer moet verrichten om te voldoen aan verplichtingen uit wet- en regelgeving als de door een ondernemer ervaren regeldruk (beleving). Ervaren regeldruk kan samenhangen met bijvoorbeeld de beleving dat een regel of de toepassing ervan onduidelijk, onwerkbaar, disproportioneel of nutteloos is, met de ervaring dat processen rondom regels (bijvoorbeeld een vergunningaanvraag) stroef verlopen of met de ervaring dat de andere partij (de overheid) geen meewerkende houding heeft. De veronderstelling is dat regeldruk niet alleen ergernis oproept bij de ondernemer, maar dat het de ondernemer ook beperkt in het uitoefenen van het ondernemerschap en dat ondernemers met regeldrukvermindering meer ruimte wordt geboden voor het uitoefenen van ondernemerschap. (Definitie regeldruk gebaseerd op

Handboek Meting Regeldrukkosten, ministerie van EZK, 2017.)

1.4 Onderzoeksaanpak

Voor het onderzoek zijn circa vijftig personen geïnterviewd die bij het project Anders Geregeld betrokken zijn geweest. In 2018 zijn gesprekken gevoerd met ambtenaren. Vanaf het voorjaar van 2019 is in de drie pilotgebieden geïnterviewd en is een tweede ronde interviews met ambtenaren gehouden. In de pilotgebieden is gesproken met ondernemers, wijkagenten, leden van de gebiedscommissies, eigenaren van winkelpanden en enkele bewoners die in de pilotgebieden actief zijn. Binnen Gemeente Rotterdam is gesproken met projectleiders en projectmedewerkers van Anders Geregeld, bedrijfscontactfunctionarissen en wijkmanagers die in de pilotgebieden werkzaam zijn, juristen van de afdeling Public Affairs en medewerkers van Directie Veiligheid, Stadsbeheer en Stadsontwikkeling die met specifieke experimenten te maken hebben gehad.

De onderzoekers hebben ook verschillende documenten over Anders Geregeld bestudeerd, waaronder het projectplan, presentaties van de projectleider, adviezen voor aanwijzing van de pilotgebieden, resultaten van regeldrukinventarisaties in de gebieden, beschrijvingen van de experimenten, een overzicht van de geldende regelgeving op het terrein van de verschillende experimenten, verslagen van overleggen en een verslag van een sessie van het projectteam waarin leerervaringen met Anders Geregeld zijn verzameld. Daarnaast zijn documenten over specifieke experimenten bestudeerd, zoals de Wegwijzer Winkelgebiedmarketing en het aangepaste uitstallingsbeleid in de Lusthofstraat. Tot slot is informatie over de inzet van het projectteam geanalyseerd, bijvoorbeeld over contacten met ondernemers en bijeenkomsten in de pilotgebieden.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van het project Anders Geregeld en beschrijvingen van de onderliggende experimenten. De hoofdstukken 3 en 4 behandelen algemene ervaringen met Anders Geregeld, respectievelijk in de pilotgebieden en binnen de gemeentelijke organisatie. Hoofdstuk 5 gaat uitgebreid in op de afzonderlijke experimenten van Anders Geregeld. Hoofdstuk 6 bevat de conclusies van het onderzoek en de leerervaringen van personen die bij het project betrokken waren.

2 Projectbeschrijving

Dit hoofdstuk beschrijft het doel van het project Anders Geregeld, de zes geëvalueerde experimenten die onderdeel zijn van het project en de drie pilotgebieden waar de experimenten zijn gehouden. Er wordt ook ingegaan op de regelgeving waarop de experimenten betrekking hebben, de betrokkenen en belanghebbenden bij het project (stakeholders) en de inzet van het projectteam gedurende het project.

2.1 Doel van het project

Zoals beschreven in paragraaf 1.1 wil de gemeente met het project Anders Geregeld ruimte bieden voor (eigentijds) ondernemerschap en de ervaren regeldruk in de pilotgebieden verminderen, waarbij het gebied als geheel goed kan functioneren. Daarnaast wil de gemeente bevorderen dat ondernemers initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor vernieuwing en modernisering.

Van het project Anders Geregeld worden de volgende drie resultaten verwacht.

- Een toegenomen ondernemerstevredenheid als gevolg van de pilot.
- Draagvlak voor de pilot onder betrokkenen in het winkelgebied.
- Initiatieven en samenwerkingsverbanden (zowel binnen de gemeente als buiten) als gevolg van de pilot.

Het in dit rapport geëvalueerde *project Anders Geregeld* (voluit: 'Anders Geregeld in Beverwaard, centrum Rozenburg en de Lusthofstraat') maakt deel uit van een breder *programma Anders Geregeld*, waarbinnen tot en met 2020 experimenten worden gedaan gericht op regeldrukvermindering voor ondernemers.

2.2 Pilotgebieden

Het project Anders Geregeld is uitgevoerd in drie Rotterdamse winkelgebieden: winkelcentrum Beverwaard, het centrum winkelgebied van Rozenburg en de Lusthofstraat in Kralingen-Crooswijk. De ondernemers in de drie

winkelgebieden hebben zelf de wens geuit om een Anders Geregeld-zone in hun kernwinkelgebied te faciliteren. De gebiedscommissies van IJsselmonde, Rozenburg en Kralingen-Crooswijk hebben de gemeenteraad geadviseerd de winkelgebieden als pilotgebieden aan te wijzen.

De drie pilotgebieden hebben elk een eigen ondernemersvereniging. Het centrum winkelgebied van Rozenburg en de Lusthofstraat vormen elk een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ). In het kader van deze wettelijke regeling heft de gemeente jaarlijks een bedrag van de ondernemers in het gebied. De opbrengst van deze heffing keert de gemeente als subsidie uit aan de ondernemersvereniging. Hiermee kunnen de ondernemers gezamenlijk investeren in zaken als leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en economische ontwikkeling van het gebied (zie bizwet.nl).

De drie pilotgebieden hebben elk een ander karakter. Kenmerken van de afzonderlijke gebieden zijn van invloed geweest op de uitvoering en resultaten van Anders Geregeld in de gebieden. De volgende beschrijvingen van de pilotgebieden zijn mede gebaseerd op informatie uit de interviews die voor de evaluatie van Anders Geregeld zijn gehouden.

Winkelcentrum Beverwaard

Dit winkelgebied telt zo'n twintig winkels, waaronder enkele grootwinkelbedrijven, geconcentreerd rond de Oude Watering. De winkels trekken vooral klanten uit de buurt. Het winkelgebied had het tijdens de economische crisis zwaar te verduren, maar de laatste jaren gaat het beter: panden zijn opgeknapt, er zijn nieuwe ondernemers gekomen, de supermarkt breidt uit, er is een speelplein voor kinderen gemaakt en er is minder criminaliteit en zwerfafval.

Alle ondernemers in het winkelgebied zijn aangesloten bij de winkeliersvereniging; dat is onderdeel van het huurcontract met het bedrijf dat de winkels verhuurt. Het contact tussen de ondernemers is over het algemeen redelijk goed en ze hebben een gezamenlijke appgroep. Voor nieuwe initiatieven en onderlinge samenwerking leunt het winkelgebied op enkele actieve ondernemers, waaronder de voorzitter van de winkeliersvereniging.

De winkeliersvereniging heeft goed contact met de wijk-agent en er zijn ook contacten met buurtbewoners en de gebiedscommissie. De verhouding met de gemeente is de afgelopen jaren onder druk komen te staan, onder andere door de komst van een AZC in Beverwaard en door het opheffen van de deelgemeenten, waardoor de ervaren afstand tussen buurt en gemeente vergroot is. Wel zijn er goede persoonlijke contacten tussen ondernemers en ambtenaren die in de buurt werkzaam zijn.

De ondernemers ervaren over het algemeen niet veel last van gemeentelijke regels. Wel zijn er regels die bepaalde ondernemers graag versoepeld zien worden, bijvoorbeeld de beperking van openingstijden op zondag of de regels voor plaatsing van stoepborden (iets dat in een experiment van Anders Geregeld wordt behandeld). Andere ervaren problemen waarvoor ondernemers naar de gemeente kijken zijn een gebrek aan parkeerplaatsen voor klanten in het weekend, auto's van bezorgdiensten die door het voetgangersgebied rijden en de slechte kwaliteit van de bestrating in een straat naar het winkelcentrum.

Centrum winkelgebied Rozenburg

Bij de BIZ Raadhuisplein zijn ongeveer zestig ondernemers en vastgoedeigenaren aangesloten. De winkels, die vooral bezocht worden door bewoners van Rozenburg, zijn geconcentreerd rond het Raadhuisplein, dat een paar jaar geleden door de gemeente opnieuw is ingericht en opgeknapt. De ondernemers hebben contact met elkaar, met de bewoners boven de winkels en met de gebiedscommissie. Het contact tussen de ondernemers is over het algemeen niet heel intensief of frequent. De BIZ is een actieve speler in het gebied en organiseert verschillende activiteiten en evenementen, bijvoorbeeld in aansluiting op de jaarlijkse wielerronde door Rozenburg. Net als in winkelcentrum Beverwaard komt ook hier het initiatief voornamelijk van een klein aantal ondernemers.

Rozenburg is de afgelopen jaren veel autonomie kwijtgeraakt, eerst door gemeentelijke herindeling en daarna door het opheffen van de deelgemeenten. Mede daardoor is er bij ondernemers sprake van wantrouwen en ergernissen ten aanzien van de gemeente. De ergernissen hebben bijvoorbeeld betrekking op keuzes gemaakt bij de herinrichting van het plein, eisen van de gemeente bij evenementen, regels rond de plaatsing van afvalcontainers en de hoogte van de precariobelasting. Een centraal thema bij diverse ergernissen is dat de ondernemers vinden dat de Rotterdamse maat niet goed past bij Rozenburg als kleine

kern. Het argument dat iets moet of juist niet (meer) mag vanwege algemeen gemeentelijk beleid wordt door ondernemers niet gewaardeerd. Zij vinden bijvoorbeeld dat er onredelijk veel eisen worden gesteld aan in hun ogen kleinschalige evenementen in hun dorp.

Lusthofstraat

De Lusthofstraat is een winkelstraat middenin Kralingen. Het winkelgebied telt zo'n vijftig winkels, waaronder enkele grote ketens en verschillende speciaalzaken in het midden- en hogere segment. Een deel van de winkels is gevestigd in de Lusthofpassage, een overdekt winkelcentrum. De straat heeft een parkeergarage (eigendom van de gemeente) en een nabijgelegen metrostation. Daarnaast beschikt de Lusthofstraat aan één zijde over een brede stoep waar winkelend publiek veel ruimte heeft om te lopen.

De Lusthofstraat heeft een actieve BIZ en een sterke ondernemersvertegenwoordiging; verschillende ondernemers zetten zich actief in voor het winkelgebied. Bij de BIZ zijn professionals aangesloten die bekend zijn met het reilen en zeilen binnen de gemeentelijke organisatie. Er is veel communicatie tussen de ondernemers, mede dankzij een blokhoofdensysteem en een groepsapp. Bewoners van de Lusthofstraat en een aantal andere straten in de buurt zijn verenigd in de bewonersvereniging Lusthofkwartier.

De Lusthofstraat is in 2012 betrokken geweest bij een project over regelluwe zones. Daarnaast is er in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) overleg tussen de winkeliers, de wijkregisseur, de wijkagent en de afdeling Toezicht en Handhaving van de gemeente. In de periode voor en tijdens Anders Geregeld leidden funderingswerkzaamheden aan panden van Woonstad tot tijdelijke leegstand en overlast in het winkelgebied. Bewoners en ondernemers storen zich ook aan de parkeergarage (die is slecht vindbaar en er zijn klachten over veiligheid bij in-/uitrijden) en aan op de stoep geparkeerde fietsen.

2.3 Relevante regelgeving

De meeste regels die betrekking hebben op de experimenten van Anders Geregeld zijn onderdeel van de APV. De APV richt zich vooral op openbare orde en veiligheid. Het achterliggende doel van de regels is veelal het voorkomen van overlast, onveilige situaties, of onwenselijke situaties voor de leefbaarheid.

Bij regels moet onderscheid worden gemaakt tussen landelijke wetgeving, lokale regelgeving (zoals de APV) en gemeentelijke beleidsregels, bijvoorbeeld op het gebied van welstand (zoals “de Rotterdamse stijl”). Een wijziging van de APV moet goedgekeurd worden door de gemeenteraad (in het geval van een aanwijzingsbesluit kan de burgemeester zelf aan APV-regels invulling geven). Van beleidsregels kan gemotiveerd worden afgeweken, zonder dat regels aangepast hoeven te worden. Dat geldt ook voor de manier waarop regels binnen de gemeente zijn uitgewerkt in processen.

2.4 Stakeholders

Verschillende groepen en organisaties zijn betrokken bij Anders Geregeld of zijn belanghebbenden bij het project. Dit is schematisch weergegeven in figuur 1.

Voor de **ondernemers** in de pilotgebieden is van belang dat Anders Geregeld iets oplevert voor hun onderneming of voor hun winkelgebied, in de zin van minder regeldruk of bijvoorbeeld in de vorm van meer aanloop en klandizie.

Voor de **bewoners en bezoekers** van de winkelgebieden is belangrijk dat zij geen overlast ondervinden van Anders Geregeld. De veiligheid en toegankelijkheid van de winkelgebieden moet gewaarborgd zijn bij alternatieve regelgeving. Daarnaast hebben ook zij belang bij aantrekkelijke winkelgebieden.

Vanuit de **gemeente** zijn verschillende teams, afdelingen en functionarissen bij het project betrokken, met verschillende verantwoordelijkheden en (als gevolg daarvan) verschillende belangen en prioriteiten:

- De projectleider van Anders Geregeld maakt deel uit van de afdeling Economie van Stadsontwikkeling. Bij het projectteam zijn verder aangesloten: ondersteunende medewerkers van Economie, ambtenaren die contacten in de gebieden onderhouden (bedrijfscontactfunctionarissen, gebiedsnetwerkers en wijkmanagers), een jurist van afdeling Public Affairs en een medewerker van afdeling Communicatie.
- Verschillende afdelingen zijn betrokken of hebben belang bij specifieke experimenten van Anders Geregeld. De experimenten rond evenementen en ijsbanen hebben betrekking op het werkveld van Directie Veiligheid en (in bepaalde gevallen) Bouw- en Woningtoezicht. Stadsbeheer heeft een rol bij experimenten vanuit directie Toezicht en Handhaving en vanuit

Productmanagement. Bij Stadsontwikkeling raken experimenten aan de werkvelden van de afdelingen Bouw- en Woningtoezicht, Mobiliteit en Ruimte en Wonen van directie Stedelijke Inrichting.

De **gebiedscommissies** van IJsselmonde, Rozenburg en Kralingen-Crooswijk waren betrokken bij de keuze voor de pilotgebieden. Zij hebben – als vertegenwoordigers van bewoners – belang bij zowel aantrekkelijke winkelgebieden als voorkoming van overlast.

Voor **veiligheidsdiensten**, zoals politie en brandweer, is belangrijk dat de experimenten geen negatieve effecten hebben op de toegankelijkheid of veiligheid van de winkelgebieden.

Tot slot is voor de **eigenaren van vastgoed** in de winkelgebieden (eigenaar-bewoners en verhuurders van winkelruimtes) de aantrekkelijkheid van de gebieden van belang, voor de waarde van hun vastgoed en ter voorkoming van leegstand.

Figuur 1: Stakeholders

2.5 Experimenten

Het project Anders Geregeld omvat zes experimenten op het gebied van regeldrukvermindering voor ondernemers. In de voorbereidingsfase van het project (de laatste maanden van 2017) heeft het projectteam bij de ondernemers in de pilotgebieden geïnventariseerd rond welke onderwerpen zij regeldruk vanuit de gemeente ervaren. De

ondernemers hebben hierbij een groot aantal onderwerpen aangedragen die zij als knelpunten op het gebied van regels ervaren. Na overleg en afstemming binnen de gemeente en analyse van diverse regels, heeft het projectteam een keuze gemaakt voor zes experimenten die voortkomen uit de door de ondernemers benoemde knelpunten en geschikt en haalbaar werden geacht om uit te voeren in het kader van Anders Geregeld. De andere zaken die de ondernemers hebben benoemd zijn geclassificeerd als bijvangst en door het projectteam als signalen doorgegeven aan de relevante afdelingen. De ondernemers zijn over deze werkwijze en de keuze voor de experimenten geïnformeerd.

De zes experimenten zijn vermeld in tabel 1. Zoals de tabel laat zien, hebben sommige experimenten betrekking op alle drie de pilotgebieden en andere op één of twee gebieden. De experimenten zijn hieronder beschreven. In hoofdstuk 5 wordt uitgebreid ingegaan op de ervaringen met de afzonderlijke experimenten.

Het experiment **koepelvergunning evenementen** heeft betrekking op regeldruk rond evenementen in de openbare ruimte. Uit de gesprekken met ondernemers is gebleken dat zij het proces van vergunningaanvragen voor evenementen als complex en tijdrovend ervaren. Met het experiment is gepoogd de ervaren regeldruk te verminderen, door toe te werken naar een koepelvergunning voor verschillende evenementen in het pilotgebied (in plaats van een aparte vergunning per evenement). Deze koepelvergunning is niet gerealiseerd. (Paragraaf 5.1 behandelt de oorzaken hiervan.)

De **dossieranalyse ijsbanen** is uitgevoerd naar aanleiding van ervaringen met een tijdelijke ijsbaan in Rozenburg. Bij dit experiment was de opzet regeldruk te verminderen door inzichtelijk te maken welke regels bij de vergunningverlening voor een tijdelijke ijsbaan gelden en vervolgens een minder ingewikkelde vergunningprocedure voor deze ijsbanen te ontwikkelen en uit te testen. Het experiment heeft geleid tot een inventarisatie van de regels die bij tijdelijke ijsbanen gelden en aanbevelingen om het bijbehorende vergunningproces voor ondernemers te verbeteren.

In twee pilotgebieden zeiden ondernemers behoefte te hebben aan een **flexibele standplaatsvergunning**: een vergunning die hen toestaat verschillende ambulante handelaars uit te nodigen om afwisselend in het winkelgebied met een kraam plaats te nemen. De ondernemers wilden daarmee de aantrekkelijkheid van hun winkelgebied voor klanten vergroten. In het pilotgebied Beverwaard is een flexibele standplaats gerealiseerd.

Het experiment **uitstallingen** gaat over het geven van meer ruimte aan ondernemers, letterlijk en figuurlijk, om op straat voor hun winkel waren uit te stallen en reclame (bijvoorbeeld stoepborden) te plaatsen. De regels voor uitstallingen zijn onderdeel van de APV. Het experiment daagt de ondernemers uit om, in samenspraak met andere belanghebbenden, tot afspraken te komen over uitstallingen die niet toegestaan zijn binnen de regels van de APV. In alle drie de pilotgebieden zijn dergelijke afspraken gemaakt.

Tabel 1: Experimenten van het project Anders Geregeld naar winkelgebied

Experiment	Beverwaard	Lusthofstraat	Rozenburg
1. Koepelvergunning evenementen	X	X	X
2. Dossieranalyse ijsbanen			X
3. Flexibele standplaatsvergunning	X	X	
4. Uitstallingen	X	X	X
5. Zichtbaarheid winkelgebied		X	
6. Vindbaarheid winkelgebied	X	X	X

Het experiment **zichtbaarheid** komt voort uit de wens van ondernemers in de Lusthofstraat om de herkenbaarheid van hun winkelgebied te vergroten door winkelgebiedmarketing in de openbare ruimte. Bij het experiment **vindbaarheid** gaat het om de behoefte in de drie pilotgebieden om de route naar het gebied of een parkeergarage in het gebied beter te bewegwijzeren. Mogelijkheden om objecten zoals banieren aan gevels of wegwijzers op straat te plaatsen worden beperkt door diverse regels, bijvoorbeeld regels rond welstand. In het kader van de experimenten is geïnventariseerd welke regels er gelden rond winkelgebiedmarketing en bewegwijzering op straat en is gezocht naar haalbare manieren om aan de behoeften van de ondernemers tegemoet te komen. De experimenten hebben geresulteerd in een Wegwijzer Winkelgebiedmarketing en plannen voor maatregelen die de vindbaarheid van de winkelgebieden kunnen verbeteren.

2.6 Inzet projectteam

Diverse medewerkers van Gemeente Rotterdam hebben zich ingezet om van het project Anders Geregeld een succes te maken. Een projectleider is bijna fulltime met het project bezig geweest. Zij heeft veel tijd besteed aan overleg binnen de organisatie en aan bezoeken aan de pilotgebieden, om afspraken te maken over de experimenten, de voortgang van de experimenten te volgen en te stimuleren en betrokkenen over nieuwe ontwikkelingen te informeren. De projectleider werd ondersteund door een projectassistent, een jurist die kennis en advies leverde rondom de juridische aspecten van de experimenten en een communicatieadviseur die zorg droeg voor communicatie-uitingen van Anders Geregeld, waaronder nieuwsbrieven en korte filmpjes. Voor het begeleiden van het proces tussen ondernemers en gemeente is gebruik gemaakt van externe ondersteuning. Daarnaast hebben bedrijfscontactfunctionarissen, wijkmanagers en wijknetwerkers die in de pilotgebieden verantwoordelijk zijn voor contacten met ondernemers en bewoners, bijgedragen aan het project.

Aan de afzonderlijke experimenten hebben medewerkers van verschillende afdelingen meegewerkt, bijvoorbeeld voor het realiseren van de Wegwijzer Winkelgebiedmarketing of voor het tijdig gereed maken van vergunningaanvragen voor het experiment met de koepelvergunning.

Naast diverse veelal kleinschalige en informele overleggen en bijeenkomsten, waaronder het maandelijks projectteamoverleg, zijn enkele bijeenkomsten aan te wijzen die

belangrijke stappen in het project markeren. In de laatste maanden van 2017 is in elk pilotgebied een eerste, brede bijeenkomst georganiseerd om aan ondernemers en andere belanghebbenden het project uit te leggen en een inventarisatie te maken van ervaren regeldruk en mogelijke onderwerpen voor experimenten. In december 2017 hebben bij een bijeenkomst tientallen ambtenaren van diverse afdelingen met elkaar gesproken over hoe de wensen van de ondernemers naar concrete experimenten vertaald konden worden. In februari/maart 2018 is de projectleider teruggegaan naar de pilotgebieden om de voortgang van het project en de experimenten aan de ondernemers te presenteren. In het najaar van 2018 en begin 2019 is de projectleider ook verschillende keren in een gebied geweest om met ondernemers in gesprek te gaan. In april 2019 heeft de projectleider in Rozenburg en de Lusthofstraat het einde van het project en vervolgstappen aan de ondernemers toegelicht. Met Beverwaard is in de laatste fase geregeld telefonisch contact geweest.

3 Ervaringen in de pilotgebieden

Dit hoofdstuk beschrijft de ervaringen met Anders Geregeld van de ondernemers en andere personen die in de pilotgebieden bij het project betrokken waren. Het is voornamelijk gebaseerd op interviews met ondernemers, wijkagenten, leden van de gebiedscommissies, eigenaren van winkelpanden en enkele bewoners die in de pilotgebieden actief zijn.

3.1 Betrokkenheid bij Anders Geregeld

In alle drie de pilotgebieden – winkelcentrum Beverwaard, het centrum winkelgebied van Rozenburg en de Lusthofstraat – vormt het bestuur van de plaatselijk ondernemersvereniging (winkeliersvereniging of BIZ) de voornaamste schakel tussen de ondernemers en het projectteam van Anders Geregeld. De bestuursleden van deze verenigingen zijn goed op de hoogte van Anders Geregeld en hebben tijd en energie in het project gestoken.

Veel andere ondernemers in de gebieden zijn minder of niet bekend met het project. Sommige ondernemers weten niet wat het project inhoudt, of dat bepaalde resultaten van Anders Geregeld in hun winkelgebied iets met het project te maken hebben.

Dat veel ondernemers zich niet actief met Anders Geregeld bemoeid hebben, komt onder meer doordat ondernemers het druk hebben met hun eigen onderneming en weinig geneigd zijn tijd vrij te maken voor iets waarvan niet direct duidelijk is wat het oplevert. Bijkomende factoren zijn de beperkte ervaren relevantie van experimenten voor een brede groep ondernemers (dat geldt vooral voor het ijsbaandossier) en dat experimenten die vooral voortkomen uit een vraag in het ene winkelgebied, in de andere gebieden minder leven (dat geldt bijvoorbeeld voor de koepelvergunning in Beverwaard). Dat een kleine groep ondernemers het voortouw heeft genomen, is niet uniek voor Anders Geregeld maar een bekend verschijnsel bij ondernemersverenigingen.

De betrokkenheid van ondernemers met Anders Geregeld verschilt per winkelgebied. In Beverwaard was de opkomst bij de bijeenkomsten van Anders Geregeld laag en heeft

een klein aantal ondernemers zich actief voor het project ingezet. In Rozenburg was de startbijeenkomst van Anders Geregeld in 2017 drukbezocht, evenals de bijeenkomst in maart 2018 waar het projectteam met de ondernemers in gesprek is gegaan. Een aanzienlijk aantal ondernemers uit Rozenburg heeft suggesties gedaan voor de experimenten. Dat geldt ook voor de Lusthofstraat.

In de pilotgebieden zijn ook andere stakeholders dan ondernemers, waaronder gebiedscommissieleden, wijkagenten en enkele vastgoedeigenaren, over Anders Geregeld geïnformeerd en bij bijeenkomsten aanwezig geweest. De meesten waren vooral in het eerste stadium van het project betrokken; over het verdere verloop weten zij minder. Onder buurtbewoners is het project niet of weinig bekend; zij zijn, op enkele uitzonderingen na, niet bij het project betrokken, noch door de ondernemers, noch door het projectteam. In Beverwaard is wel over Anders Geregeld gecommuniceerd via de Facebookpagina Like je Wijk, waarop veel bewoners van de buurt zijn aangesloten. Bewoners en andere stakeholders die niet of beperkt bij Anders Geregeld betrokken zijn, ervaren dit niet als een groot probleem, omdat zij het project voornamelijk relevant vinden voor ondernemers en de gemeente.

De nieuwsbrief van Anders Geregeld is bij sommige stakeholders in de gebieden bekend, maar is weinig gelezen. Op de het e-mailadres van het project zijn weinig e-mails uit de gebieden binnengekomen, anders dan bevestigingen of afzeggingen van aanwezigheid bij bijeenkomsten.

3.2 Resultaten van Anders Geregeld

Anders Geregeld heeft in de pilotgebieden weinig verandering gebracht in de door de ondernemers ervaren regeldruk vanuit de gemeente, of in de (on)tevredenheid over regeldruk vanuit de gemeente. Dit komt door de beperkte bekendheid van het project bij de ondernemers en door de beperkte mate waarin de experimenten hebben geleid tot concrete veranderingen die ondernemers extra ruimte hebben geboden voor het uitoefenen van hun ondernemerschap. Daar komt bij dat niet alle ondernemers zelf last ondervinden van de regels die met de experimenten gemoeid

zijn. De meeste ondernemers steken bijvoorbeeld zelf geen tijd in het aanvragen van een vergunning voor een evenement. Desondanks is er bij betrokkenen weinig kritiek op de selectie van experimenten.

Onder de ondernemers en andere betrokkenen in de winkelgebieden is er waardering voor de inzet van het projectteam, de aandacht die er door Anders Geregeld vanuit de gemeente voor hun gebied is gekomen en de intentie van de gemeente om regeldruk doormiddel van experimenten te verhelpen. Men vindt het waardevol dat geluisterd is naar de behoeften van de winkelgebieden en dat medewerkers van de gemeente bereidheid hebben getoond om maatwerk voor de gebieden te leveren. Sommige betrokkenen hebben er begrip voor dat niet alle experimenten zijn geslaagd. Zij zien het als inherent aan een experiment dat het kan slagen of mislukken en vinden het belangrijk dat duidelijk is geworden welke belemmeringen er zijn.

In Beverwaard is er brede waardering voor het meest tastbare resultaat van Anders Geregeld in het winkelgebied: de viskraam op de flexibele standplaats (zie paragraaf 4.3). Men ervaart dat de kraam voor meer levendigheid en bezoekers in het gebied zorgt. Een nauw bij het project betrokken ondernemer vindt wel dat er veel overleg nodig was alvorens de gemeente de vergunning voor de standplaats verleende; zijn ervaring is dat er in het traject telkens voorwaarden bijkwamen en dat veel medewerkers van de gemeente er iets van moesten vinden.

In Rozenburg had men hoge verwachtingen van Anders Geregeld, vooral van het experiment koepelvergunning evenementen. Deze verwachtingen zijn niet waargemaakt, onder andere door het uitblijven van een koepelvergunning, en daarover is men teleurgesteld. In Rozenburg overheerst het gevoel dat het niet gelukt is het voor ondernemers makkelijker te maken. Men spreekt van een mislukt project. Conflicten met de gemeente over onder meer afvalcontainers en de lokale wielerronde (zaken die niets te maken hebben met Anders Geregeld) geven ondernemers het gevoel dat de regeldruk is toegenomen in plaats van afgenomen.

Zij die in de Lusthofstraat bekend zijn met Anders Geregeld kijken verschillend tegen de resultaten aan. Sommigen zien vooral positieve resultaten. Zij wijzen erop dat het project heeft bijgedragen aan bewustzijn bij ambtenaren en ondernemers van de behoeften in het winkelgebied en de diverse (beleids-)regels, procedures en praktische belemmeringen die verandering in de weg staan. Ook ziet men

meer en betere communicatie tussen de gemeente en ondernemers als opbrengst van Anders Geregeld: het project heeft bijgedragen aan samenwerking en nauwere contacten en heeft ervoor gezorgd dat ondernemers met de juiste ambtenaren aan tafel kwamen te zitten. Andere betrokkenen hebben de ervaring dat het project vooral een leerschool was voor de gemeente, dat belemmeringen vooral bij de gemeente liggen en dat het project weinig heeft opgeleverd voor de ondernemers.

Eén van de doelen van Anders Geregeld is het stimuleren van nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden in de winkelgebieden. In alle drie de gebieden heeft het project tijdelijk gezorgd voor meer contact en samenwerking tussen ondernemers en de gemeente. Het is te verwachten dat sommige contacten blijven bestaan na afloop van het project, doordat ondernemers en ambtenaren elkaar hebben leren kennen en elkaar daardoor beter kunnen vinden en doordat er nog samengewerkt wordt rond enkele niet voltooide experimenten (bijvoorbeeld rond het experiment vindbaarheid in zowel Rozenburg als de Lusthofstraat). In Beverwaard kan als initiatief worden benoemd dat de ondernemers aan de gang zijn gegaan om de flexibele standplaats te organiseren. In de Lusthofstraat hebben ondernemers voortvarend onderling afspraken gemaakt over winkeluitstallingen. In Rozenburg is sprake van een gespannen verhouding tussen ondernemers en de gemeente. Directie Veiligheid heeft de plaatselijke ondernemersvereniging het aanbod gedaan een aantal keer per jaar met elkaar in gesprek te gaan over vergunningen voor evenementen in het gebied.

3.3 Draagvlak voor Anders Geregeld

Bij de betrokkenen in de gebieden (niet alleen bij ondernemers) is er breed draagvlak voor experimenten zoals die van Anders Geregeld. Men verwacht dat dergelijke experimenten niet alleen regeldruk voor ondernemers, maar ook de winkelgebieden als geheel ten goede kunnen komen, en dat ze weinig of geen problemen voor de gebruikers van de gebieden zullen opleveren.

In Beverwaard heeft een ondernemer gezegd overlast te ervaren vanwege de daar gerealiseerde flexibele standplaats (zie paragraaf 5.3). Verder zijn er uit de gebieden geen klachten bekend van overlast als gevolg van Anders Geregeld.

3.4 Van experiment naar regelgeving

Bij twee experimenten van Anders Geregeld is de gemeente daadwerkelijk afgeweken van bestaande regelgeving: de experimenten flexibele standplaatsvergunning en uitstallingen. Veel betrokkenen bij Anders Geregeld in de gebieden zijn voorstander van het idee de experimentele regels door te voeren in algemeen voor Rotterdam geldende regelgeving. Wel vindt men dat de gemeente oog moet houden voor verschillen tussen winkelgebieden: wat in het ene gebied mogelijk en wenselijk is, hoeft dat in het andere gebied niet te zijn. Zo vindt men bijvoorbeeld dat bij regels voor uitstallingen, rekening moet worden gehouden met de breedte van de stoep ter plekke. Veel betrokkenen pleiten voor maatwerk, waarbij de gemeente in (het toepassen of handhaven van) regelgeving rekening houdt met de kenmerken van een winkelgebied.

Ook voor de experimenten waarbij niet is afgeweken van bestaande regels geldt dat veel betrokkenen in de gebieden voorstander zijn van versoepeling of vereenvoudiging van regelgeving voor ondernemers. Zo kan bijvoorbeeld een koepelvergunning voor kleinschalige evenementen op veel instemming rekenen, evenals meer mogelijkheden voor bewegwijzering van winkelgebieden. Wel is ook hier gewezen op het belang rekening te houden met de situatie ter plekke, bijvoorbeeld om bij bewegwijzering een overmaat aan bebording te voorkomen. Veel betrokkenen is de mening toegedaan, dat het belangrijker is gericht te kijken naar de behoeften in een specifiek gebied en daar passende maatregelen voor de treffen (maatwerk), dan te werken aan algemene aanpassingen in regelgeving voor Rotterdam.

4 Ervaringen binnen de Gemeente

Dit hoofdstuk beschrijft de ervaringen met Anders Geregeld vanuit het perspectief van de gemeentelijke organisatie. Het is voornamelijk gebaseerd op interviews met ambtenaren die bij het project betrokken waren.

4.1 Betrokkenheid bij Anders Geregeld

De inzet van het projectteam heeft geresulteerd in een aanzienlijk netwerk rond Anders Geregeld binnen de Gemeente Rotterdam. Het team heeft veel inzet gepleegd om het project bij collega's onder de aandacht te brengen, hen bij het project te betrekken en hun medewerking te vragen. Er zijn berichten over Anders Geregeld geplaatst op het intranet van Gemeente Rotterdam en op beeldschermen in gebouwen van de gemeente zijn korte filmpjes over Anders Geregeld vertoond. De projectleider heeft intensief contact onderhouden met gebiedswerkers in de pilotgebieden en contact gezocht met diverse afdelingen waarvan medewerking nodig was voor de uitvoering van experimenten. In een bijeenkomst eind 2017 hebben tientallen ambtenaren met elkaar gesproken over Anders Geregeld.

Gedurende het project bleek het niet eenvoudig medewerkers en afdelingen van de gemeente te betrekken en betrokken te houden bij Anders Geregeld. Dit heeft verschillende oorzaken, waaronder de omvang en structuur van de gemeentelijke organisatie en het feit dat medewerkers diverse andere taken en prioriteiten hadden naast Anders Geregeld. Omdat het project verschillende pilotgebieden en uiteenlopende experimenten omvatte, was medewerking nodig van veel verschillende gebiedswerkers, vakspecialisten en leidinggevenden. Veel medewerkers waren betrokken bij een specifiek experiment of pilotgebied en beperkt op de hoogte van het bredere project.

Hoewel een groot aantal ambtenaren op enig moment een rol in het project heeft gespeeld, is slechts een klein aantal van start tot einde betrokken geweest. Personeelswisselingen hadden op verschillende momenten tot gevolg dat experimenten tijdelijk stilstonden. Sommige contacten waarvan het project afhankelijk was, bleken kwetsbaar voor frictie in onderlinge communicatie.

Het project Anders Geregeld heeft aandacht gehad van zowel het gemeentebestuur als de concerndirectie. Desondanks is een aantal betrokken ambtenaren de mening toegedaan, dat de bereidheid van collega's om zich voor Anders Geregeld in te zetten groter zou zijn geweest, als de politiek en de ambtelijke top meer aandacht aan het project hadden geschonken.

Anders Geregeld is in de pilotgebieden gepresenteerd als een project waarin ondernemers en gemeente samenwerken: de gemeente biedt ruimte om te kunnen experimenteren en van ondernemers wordt verwacht dat zij meewerken om van het experiment (gericht op het aanpakken van knelpunten die zij zelf hebben aangedragen) een succes te maken. Het projectteam ervoer vanuit de ondernemers wisselende betrokkenheid bij het project. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in het experiment over uitstallingen, waarbij ondernemers de mogelijkheid is geboden eigen afspraken te maken over winkeluitstallingen, in afwijking van de APV. In de Lusthofstraat leidde dit al in het voorjaar van 2018 tot een document met afspraken tussen de ondernemers en andere belanghebbenden. In de andere twee pilotgebieden kwamen dergelijke afspraken pas veel later tot stand. Het projectteam heeft ervaren dat ondernemers in sommige gevallen hard trokken aan het project en dat er in andere gevallen minder medewerking werd verleend dan nodig om een experiment verder te brengen.

Naarmate het project vorderde heeft het projectteam gekozen voor een meer pragmatische insteek om het project verder te brengen. De samenwerking met ondernemers is meer toegespitst op het contact met de bestuurders van de ondernemersverenigingen. Binnen de gemeentelijke organisatie is gericht samenwerking gezocht met medewerkers die gemotiveerd waren experimenten verder te brengen.

4.2 Resultaten van Anders Geregeld

De opzet van het project was met zes experimenten ter plekke in de pilotgebieden uittesten hoe een andere omgang met bepaalde regels in de praktijk uitwerkt. Dit is bij twee experimenten gebeurd: uitstallingen en flexibele

standplaatsen. Een derde experiment, vindbaarheid, heeft geleid tot plannen voor experimentele bewegwijzering die mogelijk in 2019 of 2020 in de pilotgebieden kunnen worden uitgevoerd.

Doordat niet bij alle experimenten praktische ervaring is opgedaan met experimentele regels, heeft het project minder informatie opgeleverd dan vooraf beoogd over of het mogelijk en wenselijk is bepaalde experimentele regels door te voeren in algemeen voor Rotterdam geldende regelgeving. Projectmedewerkers hadden graag gezien dat het project meer concrete resultaten voor de ondernemers en praktische ervaringen met experimenten in de pilotgebieden had opgeleverd. Vooral het niet doorgaan van de koepelvergunning evenementen, het experiment waar het projectteam de hoogste verwachtingen van had en veel energie in heeft gestoken, wordt ervaren als een tegenvaller. Men onderscheidt verschillende factoren die de mogelijkheden om in de praktijk te experimenteren hebben belemmerd. Een belangrijke factor is dat sommige experimenten veel ingewikkelder bleken dan gedacht, vanwege de complexiteit van de onderliggende regels en procedures en het grote aantal partijen waarmee afstemming noodzakelijk was. Daarnaast hebben medewerkers op onderdelen te weinig draagvlak en medewerking van zowel ondernemers als collega ambtenaren ervaren om de experimenten volgens plan uit te kunnen voeren.

Hoewel met het project slechts ten dele is bereikt wat de projectmedewerkers voor ogen hadden, onderscheiden zij en anderen binnen de gemeentelijke organisatie verschillende andere nuttige resultaten van het project. Om te beginnen heeft Anders Geregeld het onderwerp regeldruk intern bij de gemeente onder de aandacht gebracht. Het heeft ambtenaren aan het denken gezet over regels en werkwijzen en hen uitgedaagd te reflecteren op wat zij gewoon zijn van ondernemers te vragen.

Daarnaast heeft het project inzicht opgeleverd bij medewerkers van verschillende afdelingen van de regels en procedures waarmee ondernemers in bepaalde gevallen te maken kunnen krijgen. Dit geldt vooral voor het experiment koepelvergunning evenementen en voor de experimenten rond ijsbanen, zichtbaarheid en vindbaarheid. Het experiment rond ijsbanen heeft een eerste overzicht van de complexe relevante regelgeving opgeleverd. Het experiment zichtbaarheid heeft geleid tot een Vraagwijzer Winkelgebiedmarketing waarin de geldende regels en procedures voor winkelgebiedmarketing bondig voor ondernemers zijn samengevat.

De analyses van regels en procedures en de manier waarop hierover naar ondernemers wordt gecommuniceerd, hebben binnen de gemeentelijke organisatie bijgedragen aan begrip voor knelpunten die ondernemers ervaren. Deze knelpunten zijn vaak een gevolg van procedures en communicatie en niet van regelgeving zelf. Binnen het bredere programma Anders Geregeld worden inzichten uit het project gebruikt om informatie op de gemeentelijke website te controleren op passages die onvolledig, verouderd, tegenstrijdig, onduidelijk of onjuist zijn.

Het project heeft ook een bijdrage geleverd aan kennis en begrip bij ambtenaren van het speelveld en de beperkingen waarmee collega's te maken hebben. Het heeft blootgelegd dat bepaalde regels en procedures complex en niet zomaar te vereenvoudigen zijn, bijvoorbeeld omdat ze raken aan uiteenlopende verantwoordelijkheden van verschillende afdelingen, omdat andere partijen dan de gemeente ook iets te zeggen hebben over wat wel en niet mogelijk is, of omdat ICT-systemen er niet op zijn ingericht. Dit komt bijvoorbeeld duidelijk naar voren in het experiment over de koepelvergunning voor evenementen. Het valt op dat juist bij de twee experimenten die concreet iets veranderd hebben in de pilotgebieden, de experimenten rond uitstallingen en flexibele standplaatsen, sprake is van een betrekkelijk overzichtelijk aantal regels en betrokken partijen.

Een ander resultaat van het project waarop ambtenaren hebben gewezen, is dat het project ondernemers enig inzicht heeft gegeven in hoe zaken bij de gemeente geregeld zijn en waarom de gemeente bepaalde eisen aan ondernemers stelt als zij bijvoorbeeld een vergunning aanvragen. Men hoopt dat dit bij de betrokken ondernemers tot meer begrip voor de handelwijzen van ambtenaren heeft geleid.

Tot slot heeft het project bijgedragen aan contact en samenwerking tussen medewerkers en afdelingen, doordat ze rond experimenten met elkaar te maken kregen. Bijvoorbeeld bij het experiment vindbaarheid is er overleg geweest tussen medewerkers van Stadsbeheer en Stadsontwikkeling over mogelijkheden voor alternatieve bewegwijzering (in afwijking van landelijke regels) naar een parkeergarage. Soms leidde een experiment ook tot overleg en discussie binnen een afdeling over wat wel en niet mogelijk is rond bepaalde regels.

4.3 Draagvlak voor Anders Geregeld

Het projectteam heeft, zowel bij de ondernemersverenigingen als binnen de gemeentelijke organisatie, in wisselende

mate draagvlak ervaren voor het project en de experimenten. Vanuit de gemeente is het beeld dat de ondernemers enthousiast zijn gestart met het project en dat zij veel ideeën hebben ingebracht voor mogelijke experimenten. Gedurende het project bleek het lastiger de ondernemers mee te krijgen, vooral als hen gevraagd werd informatie aan te leveren en acties te ondernemen die nodig waren voor de voortgang van experimenten. Soms ondernamen de ondernemers snel actie, in andere gevallen heeft het projectteam hen herhaaldelijk om medewerking gevraagd en was het lang wachten op een reactie. Bij projectmedewerkers ontstond soms het gevoel dat ondernemers een experiment niet meer urgent of belangrijk vonden.

Van de ambtenaren die benaderd zijn hun medewerking aan het project te verlenen, is een deel enthousiast over Anders Geregeld. Zij vinden regeldruk voor ondernemers een probleem, waarden het initiatief hier iets aan te doen, staan open voor experimenten, het beter informeren van ondernemers en het gemotiveerd afwijken van regels (waar nodig en mogelijk) en zijn bereid hier energie in te steken. Men erkent dat bepaalde regels voor ondernemers onduidelijk kunnen zijn, dat bepaalde processen traag kunnen verlopen en dat bepaalde zaken beter geregeld kunnen worden. Er is opgemerkt dat de gemeente als dienstverlenende organisatie niet alleen “nee” moet zeggen als iets niet kan, maar ook moet uitleggen waarom iets niet kan en moet willen meedenken over alternatieven.

Gedurende het project is er vanuit ambtenaren ook weerstand geweest tegen de experimenten. Uit het project blijkt dat er binnen teams en afdelingen soms verschillend wordt aangekeken tegen een bepaalde regel of procedure of de interpretatie daarvan. Sommigen vinden de regels goed zoals ze zijn. Anderen willen geen concessies doen omdat ze te veel knelpunten in de uitvoering voorzien, vanwege veronderstelde negatieve gevolgen, omdat ze twijfelen aan de meerwaarde voor ondernemers van het veranderen van bepaalde regels, of omdat ze beducht zijn voor een hellend vlak als ze eenmaal uitzonderingen voor ondernemers gaan maken. Daar is door anderen tegenin gebracht dat er bij collega's sprake is van een conservatieve of weinig flexibele houding, onwil, of gebrek aan vertrouwen in het idee dat de meeste ondernemers verantwoordelijk om zullen gaan met extra geboden vrijheid.

Sommige ambtenaren waren niet geneigd medewerking te verlenen omdat de communicatie vanuit Anders Geregeld irritatie bij hen opwekte. De boodschap van het project zoals die bij hen overkwam, was dat dingen niet goed zijn

geregeld bij de gemeente, dat medewerkers het anders moeten doen en dat het project dat gaat regelen. Men er-voor te weinig begrip voor de uitvoeringspraktijk, voor wet- telijke kaders waaraan ambtenaren gehouden zijn, voor het feit dat ondernemers soms onredelijke of onhaalbare din- gen willen en voor de inspanningen die ambtenaren al ple- gen om ondernemers ten dienste te zijn.

4.4 Van experiment naar regelgeving

Binnen het project is met twee experimenten alternatieve regelgeving in de pilotgebieden uitgetest. In alle drie de ge- bieden is geëxperimenteerd met een alternatief uitstallin- genbeleid: een omgang met winkeluitstallingen op basis van afspraken tussen de plaatselijke ondernemers en an- dere belanghebbenden, in plaats van op basis van de APV. In Beverwaard is ervaring opgedaan met een flexi- bele standplaats, waarbij de ondernemersvereniging een vergunning heeft gekregen om ambulante handelaren uit te nodigen afwisselend vanaf een bepaalde locatie in het win- kelgebied waren te verkopen.

Ten aanzien van uitstallingen is de voorlopige conclusie van de betrokken ambtenaren dat, via een aanwijzingsbe- sluit op basis van de APV, ook elders in Rotterdam onder- nemersverenigingen de mogelijkheid kan worden geboden met elkaar en de afdeling Toezicht en Handhaving afspra- ken te maken over de uitstallingen in hun gebied. Toezicht en Handhaving is geen voorstander van het schrappen of versoepelen van de APV-regels zelf, vanwege ervaringen in winkelgebieden waar uitstallingen voor problemen zor- gen.

Voor het experiment flexibele standplaatsen is de conclu- sie van de betrokken ambtenaren dat er eerst op meer plekken dan alleen Beverwaard, geëxperimenteerd moet worden met flexibele standplaatsen, alvorens besloten kan worden of de flexibele standplaatsvergunning geschikt is voor opname in het vergunningenpakket van de gemeente. Verder experimenteren moet meer inzicht geven in de be- hoefte van ondernemersverenigingen en ambulante han- delaren aan flexibele standplaatsen en in de mogelijke bij- drage van flexibele standplaatsen aan de kwaliteit (leven- digheid, aantrekkelijkheid) van winkelgebieden.

In het kader van de andere vier experimenten (koepelver- gunning evenementen, ijsbanen, zichtbaarheid en vind- baarheid) is geen praktijkervaring in de pilotgebieden op- gedaan met een andere omgang met regelgeving. Mede daarom vinden betrokken ambtenaren dat er in die

gevallen onvoldoende basis is om te kunnen concluderen of iets beter anders kan worden geregeld. Wel zijn er, zoals beschreven in het volgende hoofdstuk, rond (de onderwerpen van) deze experimenten lopende ontwikkelingen.

5 Ervaringen per experiment

Dit hoofdstuk behandelt de zes geëvalueerde experimenten van Anders Geregeld afzonderlijk. Per experiment wordt ingegaan op de door ondernemers ervaren regeldruk die aanleiding was voor het experiment, de regels die met het onderwerp van het experiment samenhangen, de opzet en resultaten van het experiment en ervaringen die met het experiment zijn opgedaan.

5.1 Koepelvergunning evenementen

Ervaren regeldruk

In de pilotgebieden vinden jaarlijks verschillende evenementen plaats. Ondernemers die vergunningaanvragen voor evenementen doen, ervaren het aanvraagproces als complex en tijdrovend. Zij hebben behoefte aan meer duidelijkheid over eisen en voorwaarden voorafgaand aan een vergunningaanvraag, zodat zij hier beter rekening mee kunnen houden. Daar komt bij dat ondernemers het digitale aanvraagproces van een vergunning als gebruiksonvriendelijk ervaren, bijvoorbeeld omdat men bepaalde gegevens herhaaldelijk moet invoeren en formulieren niet op elkaar lijken afgestemd. Ook is door ondernemers gezegd dat er te weinig flexibiliteit wordt geboden, bijvoorbeeld om met evenementen in te kunnen spelen op weersomstandigheden, en dat er overbodige of onredelijke eisen aan evenementen worden gesteld.

Relevante regels

Regels voor evenementen staan in de APV. Op evenementen kunnen ook APV-artikelen over standplaatsen en objecten in de openbare ruimte van toepassing zijn. Daarnaast zijn het gemeentelijke evenementenbeleid en evenementenvergunningenbeleid (evenementenvergunningennota), de stedelijke visie op evenementen en, voor evenementen in bepaalde parken, locatieprofielen van

toepassing. De gemeentelijke website geeft inzicht in de regels voor evenementen.

In de APV is gedefinieerd wat onder een evenement wordt verstaan, welke vier risicocategorieën van evenementen worden onderscheiden en welke informatie een aanvraag voor een evenementenvergunning minimaal moet bevatten. Voor de risicocategorieën gelden verschillende regels. Voor de laagste risicocategorie (categorie 0) volstaat een melding in plaats van een vergunning. De APV benoemt termijnen waarbinnen een vergunningaanvraag moet zijn ingediend en waarbinnen over de aanvraag wordt beslist. Ook gaat de APV in op situaties waarin een vergunning kan worden geweigerd, ingetrokken of gewijzigd.

Vergunningaanvragen voor evenementen lopen via Team Evenementen van Directie Veiligheid, dat het proces van vergunningaanvragen, -beoordeling en -verlening coördineert. Aanvragen worden inhoudelijk beoordeeld door verschillende afdelingen van de gemeente (die bijvoorbeeld eisen stellen op het gebied van schoonmaak of verkeersmaatregelen) en externe diensten (zoals politie, VRR en DCMR). Met behulp van een puntensysteem en in overleg met relevante afdelingen en diensten wordt bepaald in welke risicocategorie een evenement valt.¹

Opzet van het experiment

Met het experiment is gepoogd de door ondernemers ervaren regeldruk rond evenementen te verminderen met een koepelvergunning evenementen. Het plan voor de koepelvergunning behelst het volgende:

- De BIZ of winkeliersvereniging dient aan het begin van het jaar bij de gemeente een jaaragenda in met daarop de evenementen die zij dat jaar in het winkelgebied wil organiseren.²

¹ In 2018 heeft Rotterdam, samen met Barendrecht, Drimmelen en Ridderkerk, deelgenomen aan een proef met een 'evenementenchecker' van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Doel van dit instrument was dat vergunning-aanvragers zelf beter kunnen inschatten in welke risicocategorie hun evenement wordt ingedeeld.

² In eerste instantie was de opzet om ook 0-evenementen in de KV mee te nemen, dat wil zeggen evenementen waarvoor geen vergunning nodig is maar wel een meldingsplicht geldt, vanuit de gedachte dat de meldingstermijn van minimaal vijf dagen vóór het evenement dan verkort zou kunnen worden. In overleg met Directie Veiligheid is hiervan afgezien (verkorting van de termijn werd niet haalbaar geacht).

- Alle geplande evenementen van de BIZ of winkeliersvereniging met risicocategorie A worden in één keer beoordeeld en voor deze evenementen wordt een gezamenlijke vergunning (koepelvergunning) verstrekt.
- Gedurende het jaar kunnen de ondernemers binnen de kaders van de koepelvergunning, met een melding vijf werkdagen van tevoren, een of twee extra A-evenementen organiseren die nagenoeg vergelijkbaar zijn met een reeds voor dat jaar vergund evenement op de jaaragenda.
- De BIZ of winkeliersvereniging betaalt slechts eenmaal leges voor alle evenementen die onder de koepelvergunning vallen.

De koepelvergunning zou de ondernemers, maar ook de gemeente en veiligheidsdiensten tijd en geld moeten schele-
len ten opzichte van het aanvragen, beoordelen en verle-
nen van een serie afzonderlijke vergunningen. Daarnaast
zou de flexibiliteit van de koepelvergunning (vooral het
derde punt hierboven) ondernemers de mogelijkheid moe-
ten geven om beter met evenementen in te spelen op de
actualiteit, bijvoorbeeld op het vooruitzicht van zonnig weer
of een gewonnen voetbalwedstrijd.

Resultaat van het experiment

Ondanks de inspanningen van het projectteam heeft het
experiment, uitgevoerd in 2018, niet geleid tot het beoogde
resultaat (een afgegeven koepelvergunning), onder meer
vanwege het volgende:

- Ondernemers, afdelingen van de gemeente en veiligheidsdiensten keken verschillend aan tegen essentiële aspecten van het experiment, zoals: de wenselijkheid van een koepelvergunning; wat onder een koepelvergunning moet worden verstaan; in hoeverre verschillende evenementen onder één koepelvergunning kunnen worden geschaard; wat noodzakelijke informatie is die de aanvrager voor een koepelvergunning zou moeten leveren; de rek die kan worden geboden om die informatie te beperken.
- Het aanleveren van jaaragenda's en informatie over de evenementen door de ondernemers verliep niet soepel. Ondernemers en ambtenaren hebben verschillende visies op de oorzaken daarvan. Uiteindelijk hebben ambtenaren de ondernemers geholpen om aanvragen met alle vereiste informatie ingediend te krijgen.
- Het aantal evenementen dat in aanmerking kwam voor de koepelvergunning bleek gedurende het experiment

kleiner dan verwacht (nul, drie of vier per winkelge-
bied), doordat de ondernemers afzagen van eerder
bedachte evenementen, evenementen bij nader inzien
0- in plaats van A-evenementen bleken te zijn, of eve-
nementen onderdeel bleken te zijn van een groter eve-
nement. Gedurende het proces vielen ook evenemen-
ten af die vroeg in 2018 vielen; bij gebrek aan een tij-
dige koepelvergunning was het noodzakelijk voor deze
evenementen losse vergunningen aan te vragen.

Gevolg is dat voor de A-evenementen in de pilotgebieden
in 2018 alsnog losse aanvragen zijn gedaan en losse ver-
gunningen zijn verstrekt, volgens de normale procedure en
met aanlevering van alle informatie die normaal gesproken
wordt vereist. Wel heeft elk gebied slechts één keer leges
hoeven te betalen voor de te organiseren A-evenementen.

Ervaringen met het experiment

De verwachting bij de ondernemers was dat een koepel-
vergunning het eenvoudiger zou maken evenementen te
realiseren, in het bijzonder terugkerende evenementen en
kleine evenementen die men op korte termijn wil organise-
ren. De ondernemers hadden vooral gehoopt op tijds-
winst bij vergunningaanvragen en op meer flexibiliteit van de
kant van de gemeente. In plaats daarvan was hun ervaring
dat zij al vroeg in 2018 een grote hoeveelheid gedetail-
leerde informatie over de evenementen van dat jaar moes-
ten indienen, die zij normaal gesproken meer verspreid
door het jaar hadden kunnen indienen.

Dat de koepelvergunning er niet is gekomen wordt in Ro-
zenburg betreurd. De ondernemers in Rozenburg organi-
seren jaarlijks verschillende evenementen waar zij veel be-
lang aan hechten. Voor hen was de koepelvergunning het
belangrijkste experiment.

In Beverwaard en de Lusthofstraat heeft het uitblijven van
de koepelvergunning tot minder teleurstelling geleid. Som-
mige ondernemers waarderen de inspanningen van de ge-
meente in het project en hebben er begrip voor dat in een
project met experimenten, niet alle experimenten zijn ge-
lukt. Een ondernemer betrokken bij de organisatie van eve-
nementen betwijfelt of een koepelvergunning de onderne-
mers tijds-
winst zou hebben opgeleverd. Dat slechts een
deel van de ondernemers zich ergert aan het niet door-
gaan van de koepelvergunning komt ook doordat weinig
ondernemers persoonlijk te maken hebben met regeldruk
rond evenementen en doordat niet alle ondernemers met
het experiment bekend waren.

Binnen de gemeentelijke organisatie heeft het experiment tot veel discussie geleid. Een positief gevolg van het experiment is dat er bij verschillende functionarissen en afdelingen meer kennis en begrip is ontstaan van procedures en regels rond evenementen, de rollen die partijen in het proces innemen en het belang van communicatie en samenwerking.

Vervolg

De ondernemers en andere personen uit de pilotgebieden die voor de evaluatie zijn geïnterviewd, zijn overwegend voorstander van een koepelvergunning voor evenementen, of, als dat niet mogelijk is, een andere manier om het voor ondernemers gemakkelijker te maken evenementen te organiseren. Men wijst op het belang van evenementen voor winkelgebieden en verwacht dat de regeldruk kan worden beperkt zonder problemen voor veiligheid of leefbaarheid. Wel wijzen sommige betrokkenen op de complexe afweging van belangen bij evenementen en vindt men dat de gemeente rekening moet houden met verschillen tussen gebieden (een evenement in een woonwijk is iets anders dan een evenement in het stadscentrum).

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt het belang erkend van regeldrukvermindering voor ondernemers rond evenementen. Directie Veiligheid werkt aan verschillende manieren om de regeldruk te verminderen. Er loopt een proef met A+ evenementen, waarbij de gemeente meer advies biedt bij vergunningaanvragen voor bepaalde evenementen.³ Ook wordt geëxperimenteerd met een vergunning in de vorm van een kraskaart waarmee horecaondernemers een klein evenement op of aan het terras vijf keer (een dag) mogen herhalen. Verder wordt er gewerkt aan technische en inhoudelijke verbeteringen in het digitale vergunningensysteem. Directie Veiligheid heeft met de BIZ van het centrum winkelgebied Rozenburg overlegd over de problemen die de ondernemers rond evenementen ervaren.

5.2 IJsbanen

Dit experiment geldt alleen voor het pilotgebied Rozenburg. Het is opgezet naar aanleiding van de ervaringen van een ondernemer in Rozenburg, die jaarlijks een tijdelijke ijsbaan in de openlucht organiseert.

Ervaren regeldruk

De organisator van de ijsbaan in Rozenburg ervaart regeldruk omdat hij jaarlijks een complexe vergunningaanvraag moet doen voor de ijsbaan. Knelpunten hebben onder andere te maken met onduidelijkheid over de eisen en consequenties van keuzes in het traject, wijzigingen in wat de gemeente aan informatie vraagt, de maximaal toegestane duur van de ijsbaan en de behandelduur en kosten van het vergunningentraject.

Relevante regels

Een tijdelijke ijsbaan in de openlucht is een complexe gelegenheid waar veel bij komt kijken: de ijsbaan zelf en daarnaast bijvoorbeeld toiletten en tijdelijke horeca. Voor een ijsbaan geldt een groot aantal eisen en zijn verschillende vergunningen nodig (zie Resultaat van het experiment, hieronder).

Opzet van het experiment

Bij aanvang van het experiment ontbrak overzicht van de vele regels en eisen die gelden bij tijdelijke ijsbanen. Om dit overzicht te verkrijgen, is besloten een dossieranalyse uit te voeren van het totale aanvraagproces van de ijsbaan in Rozenburg en (ter vergelijking) enkele andere tijdelijke ijsbanen. De opzet was, om aan de hand van dit overzicht en gesignaleerde knel- en verbeterpunten, een experimentele aanvraagprocedure voor tijdelijke ijsbanen te ontwikkelen en uit te testen, die minder ingewikkeld en tijdrovend is voor zowel aanvrager als gemeente.

Resultaat van het experiment

Voor de dossieranalyse zijn vier tijdelijke ijsbanen geanalyseerd, waaronder de ijsbaan in Rozenburg. De dossieranalyse bleek ingewikkeld, vanwege de omvang van de dossiers en de manier waarop de informatie binnen de gemeente is geordend en opgeslagen.

Uit de analyse is gebleken dat organisatoren van ijsbanen vaak vergelijkbare gegevens moeten invullen in verschillende formulieren en dat verschillende afdelingen van de gemeente (Directie Veiligheid, Bouw- en Woningtoezicht, Stadsbeheer, Dienstverlening) en externe diensten (zoals Politie en DCMR) een rol hebben bij tijdelijke ijsbanen.

³ Besluit experiment A+ categorie evenementenvergunning, Gemeente Rotterdam, 30 april 2019.

De analyse heeft een lijst met meer dan twintig vereisten voor een tijdelijke ijsbaan opgeleverd, van een evenementenvergunning aanvragen en voldoen aan alle daaraan verbonden eisen, tot afstemmen met politie, wijkregisseur en beheerders. Iets dat het vergunningstraject rond een tijdelijke ijsbaan extra ingewikkeld maakt, is dat de duur van de ijsbaan van invloed is op welke vergunningen nodig zijn en daarmee op de rollen van partijen in het traject. Afhankelijk van of de ijsbaan korter of langer dan dertig dagen duurt wordt deze beschouwd als een evenement of valt de ijsbaan onder het omgevingsrecht. De duur van een tijdelijke ijsbaan bepaalt ook of voor de verkoop van alcoholische drank een exploitatievergunning nodig is.

Mede op basis van de analyse heeft het projectteam diverse aanbevelingen geformuleerd voor het verbeteren van het vergunningenproces rond tijdelijke ijsbanen. De aanbevelingen hebben onder meer betrekking op gestelde eisen, communicatie en informatieverstrekking, technische verbeteringen aan het systeem waarin aanvragen worden verwerkt, termijnen waarop informatie moet worden aangeleverd en de omgang met terugkerende ijsbanen.

Het experiment heeft niet geleid tot een experimentele aanvraagprocedure of een andere (experimentele) omgang met regels in de praktijk.

Ervaringen met het experiment

Ambtenaren betrokken bij vergunningen voor tijdelijke ijsbanen beamen dat de geldende regels en procedures complex zijn en vinden het nuttig ze inzichtelijker te maken voor zowel ondernemers als ambtenaren.

Een medewerker van Anders Geregeld heeft het dossier van de ijsbaan in Rozenburg besproken met de organisator van de ijsbaan. De organisator ervaart niet dat Anders Geregeld hem iets heeft opgeleverd. Bij andere ondernemers in Rozenburg (die niet betrokken zijn bij de organisatie van de ijsbaan) is weinig bekend over het experiment.

Vervolg

Naar aanleiding van Anders Geregeld en recente ervaringen met andere ijsbanen in Rotterdam, heeft de gemeente besloten de regels en procedures rond ijsbanen nader tegen het licht te houden. De informatie die voor Anders Geregeld over ijsbanen is verzameld wordt daarbij meegenomen. De afdeling Bouw- en Woningtoezicht voert de analyse uit (het programma Anders Geregeld blijft hierbij betrokken). De analyse moet leiden tot helder inzicht, voor

zowel ondernemers als ambtenaren die een rol hebben in het proces, van wat er nodig is bij een tijdelijke ijsbaan, afhankelijk van of deze korter of langer dan dertig dagen duurt.

5.3 Flexibele standplaatsen

Dit experiment is uitgevoerd in de Lusthofstraat en Beverwaard. In Rozenburg was er geen vraag naar een flexibele standplaats.

Ervaren regeldruk

De winkeliersvereniging van Beverwaard wil, om het winkelgebied te verlevendigen en meer bezoekers te trekken, dat op één standplaats in het gebied, afwisselend verschillende ambulante handelaren (ondernemers met verkoopwagens) kunnen staan, met verschillende soorten producten. De vereniging wil hiervoor zelf de vergunning hebben, zodat zij kan bepalen wie van de standplaats gebruik maakt. Zoals hieronder beschreven, staan bestaande regels dat niet toe.

In de Lusthofstraat wilden de ondernemers de mogelijkheid om op wisselende plekken in de straat, tijdelijk maximaal twee verkoopwagens te plaatsen. Dit om tegenwicht te bieden aan tijdelijke leegstand als gevolg van het funderingsherstel in de straat. Ook voor dit plan bieden de bestaande regels geen ruimte.

Relevante regels

De regels voor standplaatsen staan in de APV. Een standplaatsvergunning kan alleen worden verleend voor een vaste plek aan een natuurlijk persoon voor een periode van vijf jaar; een standplaats kan niet worden vergund aan een vereniging en ook niet aan verschillende gebruikers of voor wisselende plekken in een straat voor dezelfde periode. De APV stelt ook eisen aan de wagen van de gebruiker van de standplaats, wat het (praktisch) onmogelijk maakt verschillende wagens afwisselend op een standplaats te plaatsen.

Standplaatsvergunningen worden verstrekt door de afdeling Bouw- en Woningtoezicht. De politie, brandweer en gebiedscommissie geven advies bij vergunningaanvragen. Toezicht en Handhaving ziet toe op standplaatsen ter plekke.

Opzet van het experiment

In het experiment is uitgegaan van een looptijd van de vergunning van maximaal een jaar (2018) in plaats van de gebruikelijke vijf jaar. De ondernemersverenigingen van Beverwaard en de Lusthofstraat is de mogelijkheid geboden, als collectief een standplaatsvergunning aan te vragen voor hun gebied, waarbij de vereniging zelf ambulante handelaren kan uitnodigen om afwisselend op de standplaats te gaan staan, elk met een eigen verkoopwagen. De vereniging betaalt de kosten van de vergunning en wordt geacht zorg te dragen voor communicatie over de standplaats naar de omgeving.

Resultaat van het experiment

In Winkelcentrum Beverwaard is een flexibele standplaats gerealiseerd. De winkeliersvereniging heeft voor de standplaats een locatie gekozen en een vergunning voor de flexibele standplaats aangevraagd. Tussen Anders Geregeld en Bouw- en Woningtoezicht zijn afspraken gemaakt over het experiment en Bouw- en Woningtoezicht heeft daarna de vergunningaanvraag van Beverwaard goedgekeurd. De winkeliersvereniging is op zoek gegaan naar geschikte gebruikers voor de flexibele standplaats. Dit heeft ertoe geleid, dat er sinds september 2018 op dinsdag een visverkoper op de standplaats staat. Sinds mei 2019 is daar op woensdag een loempiakraam bijgekomen. Voor de andere dagen zijn nog geen gebruikers gevonden. Na de eerste vergunning, geldig tot halverwege 2018, is een tweede vergunning verleend voor de periode juli 2019 tot juli 2020.

In de Lusthofstraat is het experiment niet van de grond gekomen. De ondernemers hebben op verzoek van het projectteam van Anders Geregeld wel enkele locaties voor flexibele standplaatsen in de straat voorgesteld, waarmee de gemeente niet heeft ingestemd, omdat de locaties naar het oordeel van de gemeente ongeschikt waren (bijvoorbeeld te dicht bij een voordeur). De gemeente heeft een tegenvoorstel gedaan voor geschikte locaties en de ondernemers het aanbod gedaan de vergunningaanvraag van Beverwaard als voorbeeld te nemen. Daarop zijn de ondernemers niet ingegaan. Het belang van het experiment voor de ondernemers was inmiddels minder geworden omdat het funderingsherstel in de straat dat voor tijdelijke winkel-leegstand zorgde (de aanleiding voor de ondernemers om aan het experiment deel te nemen) sneller verliep dan gepland. Ook bleek het voor de ondernemers lastig geïnteresseerden te vinden voor de standplaatsen, omdat het om

handel voor slechts een dag per week ging en voor een relatief korte (experimenteer)periode.

Ervaringen met het experiment

In Beverwaard zijn betrokkenen veelal enthousiast over de flexibele standplaats. Van de viskraam wordt gezegd dat deze veel publiek trekt en dat ook andere ondernemers in het gebied daarvan profiteren. Bovendien vergroot de kraam de levendigheid van het winkelgebied en is het een plek waar mensen met elkaar een praatje maken. De winkeliersvereniging vindt het een voordeel dat zij zelf gebruikers voor de standplaats kan selecteren die meerwaarde hebben voor het gebied en niet concurreren met zittende ondernemers. De wijkagent heeft de viskraam aangegrepen om er laagdrempelige “wijktafels” (spreekuren) met mensen uit de buurt te houden. De vishandelaar is tevreden over de aanloop bij zijn kraam en de constructie met de flexibele standplaats (een voordeel voor hem is dat hij zelf geen vergunning hoeft aan te vragen). Men ziet graag dat de standplaats ook op andere dagen wordt gebruikt (gedurende het onderzoek in de gebieden was de loempia-kraam nog niet actief op de locatie).

Een ondernemer uit het winkelgebied ervaart overlast van de viskraam en is het niet eens met de locatie van de kraam, die tegen eerdere afspraken tussen de ondernemers in geplaatst is op een plek vlakbij zijn winkel.

In de Lusthofstraat geniet het experiment weinig bekendheid. Het heeft bij de ondernemers geen hoge prioriteit, al zien sommigen wel voordelen in een flexibele standplaats, zoals de mogelijkheid om er extra bezoekers mee naar het winkelgebied te trekken en de mogelijkheid om als ondernemersvereniging zelf met één vergunning verschillende ambulante handelaren te kunnen plaatsen.

Medewerkers van Anders Geregeld en Bouw- en Woningtoezicht zijn tevreden met het resultaat van de flexibele standplaats in Beverwaard en met het doorlopen proces. Bouw- en Woningtoezicht heeft zich bereid getoond een uitzondering te maken op een bestaande regel en procedure, waarbij zij om het digitale vergunningensysteem heen moest werken omdat een flexibele standplaats daarin geen optie is. Ambtenaren hebben in de Lusthofstraat ervaren dat er te weinig animo was om een vergunningaanvraag in te dienen.

Vervolg

In de pilotgebieden (Beverwaard en de Lusthofstraat) staan betrokkenen bij het experiment positief tegenover het idee een flexibele standplaatsvergunning op meer plekken in Rotterdam toe te staan of uit te proberen. In de pilotgebieden vindt of verwacht men dat een flexibele standplaatsvergunning de aantrekkelijkheid van een winkelgebied kan vergroten. Medewerkers van Anders Geregeld en Bouw- en Woningtoezicht zijn voorstander van verder experimenteren; zij vinden dat er met meer flexibele standplaatsen praktijkervaring moet worden opgedaan alvorens besloten kan worden of de flexibele standplaatsvergunning geschikt is voor opname in het vergunningenpakket van de gemeente. Ondertussen wordt binnen de gemeente gewerkt aan een verordening ambulante handel waarin de leerervaringen opgedaan met de flexibele standplaats worden meegenomen.

Betrokkenen noemen als aandachtspunt bij vervolgstappen, dat de wens voor een flexibele standplaats vanuit de plaatselijke ondernemers moet komen en dat zij op één lijn moeten zitten voor wat betreft de typen producten die vanuit de standplaats kunnen worden aangeboden. Ook vinden betrokkenen dat de gemeente bij een vergunningaanvraag moet letten op (oneerlijke) concurrentie tussen nabijgelegen winkelgebieden.

5.4 Uitstallingen

Ervaren regeldruk

In alle drie de pilotgebieden hebben ondernemers behoefte aan meer vrijheid om waren en reclame op de stoep voor hun winkels uit te stallen. De regels voor uitstallingen zijn vooral bedoeld om een vrije en veilige doorgang over de stoep te garanderen. Ondernemers vinden dat uitstallingen verder van de gevel en meer in het zicht kunnen worden geplaatst zonder dat voorbijgangers er last van ondervinden, bijvoorbeeld omdat er een brede stoep of plein voor hun deur ligt. Ondernemers met luifels langs de gevel storen zich eraan, dat de regels in de praktijk betekenen dat zij uitstallingen onder de luifel moeten plaatsen, waardoor voetgangers er niet onder kunnen lopen. Sommige ondernemers vinden dat er op uitstallingen niet consequent wordt gehandhaafd (gevoel van willekeur).

Relevante regels

Regels voor uitstallingen staan in de APV. Er zijn regels voor onder meer het maximale aantal uitstallingen, de maximale omvang van een uitstalling, de maximale afstand van een uitstalling tot de gevel en de minimale obstakelvrije ruimte op de stoep. De regels zijn vooral gericht op het waarborgen van veiligheid en voldoende loopruimte (of rij-ruimte, voor rolstoelen en kinderwagens) op de stoep, maar hebben ook een achtergrond in welstand (voorkomen van een rommelige aanblik van de straat).

Een belangrijke partij bij dit experiment zijn de handhavers van Toezicht en Handhaving (onderdeel van cluster Stadsbeheer). Zij zien toe op de naleving van de regels voor uitstallingen. Het afgelopen jaar is in Rotterdam ongeveer veertig keer een boete uitgeschreven op overtredingen met uitstallingen.

Opzet van het experiment

De gemeente heeft de ondernemersverenigingen in de pilotgebieden de mogelijkheid geboden een schriftelijk voorstel te doen voor een aangepast uitstallingenbeleid in het winkelgebied gedurende de experimenteerperiode. Het uitgangspunt daarbij is dat de gemeente akkoord is met het voorstel mits de ondernemers er zelf op toezien dat er voldoende rekening wordt gehouden met de veiligheid en vrije doorgang ter plekke en dat de afspraken werkbaar zijn voor de handhavers van Stadsbeheer. Na akkoord worden de uitstallingen gedurende de experimenteerperiode gedoogd.

Resultaat van het experiment

In de Lusthofstraat hebben de ondernemers in het voorjaar van 2018 een voorstel gedaan voor een aangepast uitstallingenbeleid waar de handhavers en veiligheidsdiensten, vertegenwoordigd in de plaatselijke KVO-werkgroep, mee hebben ingestemd.⁴ In de laatste fase van de experimenteerperiode zijn ook in de andere twee pilotgebieden afspraken gemaakt over een aangepast uitstallingenbeleid. De ruimere mogelijkheden voor uitstallingen binnen het aangepaste beleid hebben in de pilotgebieden, voor zover bekend, niet tot klachten of problemen geleid.

In de praktijk is er na totstandkoming van aangepast uitstallingenbeleid niet veel veranderd aan de uitstallingen in

⁴ Aangepast uitstallingenbeleid Lusthofstraat Rotterdam, 1 mei 2018.

de pilotgebieden. Niet alle ondernemers hebben uitstallingen en niet alle ondernemers met uitstallingen hebben ervoor gekozen iets te veranderen aan (de plaatsing van) hun uitstallingen. Daar komt bij dat Toezicht en Handhaving al anders omging met de uitstallingen in de pilotgebieden voordat er sprake was van aangepast uitstallingsbeleid in het kader van Anders Geregeld. Het aangepaste uitstallingsbeleid in de Lusthofstraat is een voortzetting van wat eerder (2012) in die straat mogelijk was gedurende een project rond regelluwe zones. Toen dat project afliep en duidelijk was dat de Lusthofstraat aan Anders Geregeld ging deelnemen, is afgesproken de afspraken over uitstallingen in het kader van Regelluwe zones voor de tussenliggende periode te continueren. In de andere twee pilotgebieden heeft Toezicht en Handhaving ervoor gekozen om al voor er sprake was van aangepast uitstallingsbeleid, tijdelijk niet te handhaven op uitstallingen.

Ervaringen met het experiment

De ervaringen met het experiment in de pilotgebieden zijn positief, in de zin dat het aangepaste uitstallingsbeleid voorziet in een behoefte van ondernemers en voor zover bekend niet tot bezwaren van gebruikers van de winkelgebieden heeft geleid. De personen die voor het onderzoek zijn geïnterviewd, waaronder bewoners, wijkagenten, gebiedscommissieleden en een handhaver, verwachten ook weinig tot geen problemen.

In de Lusthofstraat kwam een aangepast uitstallingsbeleid snel tot stand. Voor dit gebied was de mogelijkheid afspraken te maken over uitstallingen een belangrijke reden om aan Anders Geregeld deel te nemen. In de andere twee pilotgebieden heeft het komen tot afspraken lang geduurd, ondanks aandringen en handreikingen aan de ondernemers door het projectteam van Anders Geregeld. Dit komt doordat niet alle ondernemers de regels voor uitstallingen als een (belangrijk) probleem ervaren en doordat het experiment van de ondernemers vraagt dat zij zelf tijd investeren in het maken en op schrift stellen van afspraken over een aangepast uitstallingsbeleid. Afspraken over uitstallingen kwamen ook moeizaam tot stand, doordat ondernemers het gevoel hadden dat zij door de aandacht van Anders Geregeld voor uitstallingen juist vrijheid dreigden te verliezen, omdat er voorheen weinig op uitstallingen gehandhaafd werd en het aangepaste uitstallingsbeleid na afloop van het experiment zou kunnen worden ingetrokken.

Vervolg

Betrokkenen bij het experiment in de pilotgebieden vinden het een goed idee ook elders in Rotterdam ondernemers de mogelijkheid te bieden in overleg tot een aangepast (ruimer) uitstallingsbeleid te komen, zolang de uitstallingen geen overlast of problemen voor hulpdiensten of voorbijgangers opleveren. Men heeft erop gewezen dat ruimer beleid rond uitstallingen niet wenselijk kan zijn in gebieden met smalle stoepen of waar de ondernemers onvoldoende samenwerken om de gemaakte afspraken te kunnen handhaven.

Het projectteam van Anders Geregeld heeft met Toezicht en Handhaving afgesproken, dat tot nader order het aangepaste uitstallingsbeleid in de pilotgebieden van kracht blijft. Toezicht en Handhaving is geen voorstander van het schrappen of versoepelen van APV-regels voor uitstallingen, vanwege ervaringen in winkelgebieden waar uitstallingen voor problemen zorgen. Daarom heeft het projectteam het voorstel gedaan ondernemers in afwijking van de APV de mogelijkheid te bieden met elkaar en Toezicht en Handhaving afspraken te maken over de uitstallingen in hun gebied. Een mogelijkheid om dit te regelen is via een aanwijzingsbesluit op de APV.

5.5 Zichtbaarheid

Dit experiment was alleen van toepassing op de Lusthofstraat.

Ervaren regeldruk

Ondernemers in de Lusthofstraat willen met opvallende objecten op straat de aandacht vestigen op het winkelgebied en de identiteit van het gebied versterken. Deze behoefte houdt verband met hun wens de vindbaarheid van het winkelgebied vanaf hoofdwegen in de omgeving te vergroten en de aandacht te vestigen op de parkeergarage, die nu vaak grotendeels leeg staat (zie het experiment zichtbaarheid, paragraaf 5.6). Een opvallend object op straat, bijvoorbeeld een groot kunstwerk, zou eraan bij kunnen dragen, dat meer potentiële klanten het winkelgebied en de parkeergarage weten te vinden. De straat was hier al voor de start van Anders Geregeld over in gesprek met de gemeente. De ondernemers hebben te horen gekregen dat wat zij willen niet mogelijk is. In het experiment is nagegaan wat de belemmeringen zijn.

Relevante regels

Wat de ondernemers willen wordt door de gemeente gezien als winkelgebiedmarketing. Geldende beperkingen voor winkelgebiedmarketing zijn het gevolg van diverse regels. Er zijn APV regels voor objecten in de openbare ruimte, onder andere bedoeld om de veiligheid en toegankelijkheid van de openbare ruimte te waarborgen. Daarnaast legt het gemeentelijk welstandsbeleid ("de Rotterdamse stijl", welstandsnota, Rotterdamse reclamegids) beperkingen op aan objecten in de openbare ruimte. Ook speelt een rol dat de gemeente aan een mediabedrijf een concessie voor reclamerechten in de openbare ruimte heeft verleend. Voor ontwerp en plaatsing van bepaalde vormen van winkelgebiedmarketing op straat zijn ondernemersverenigingen gebonden aan afspraken tussen de gemeente en de concessiehouder. Gemeentelijke afdelingen die betrokken zijn bij winkelgebiedmarketing in de openbare ruimte zijn Bouw- en Woningtoezicht en Ruimte en Wonen (beide van directie Ruimte en Wonen, cluster Stadsontwikkeling) en Productmanagement (cluster Stadsbeheer). Ook de adviescommissie openbare ruimte (ACOR) speelt een belangrijke rol.

Opzet van het experiment

Het experiment richtte zich op het vergroten van mogelijkheden voor ondernemersverenigingen om hun winkelgebied te voorzien van winkelgebiedmarketing. Het experiment is daarmee breder gemaakt dan specifiek de wensen van de ondernemers in de Lusthofstraat. Bij ondernemers in de pilotgebieden en binnen de gemeentelijke organisatie ontbrak overzicht van wat er op het gebied van winkelgebiedmarketing toegestaan en mogelijk is. Daarom is besloten een analyse uit te voeren van de regels, afspraken en procedures die gelden voor winkelgebiedmarketing. Vervolgens was de opzet, op basis van de analyse en in overleg met relevante afdelingen en ondernemers in de Lusthofstraat, te komen tot afspraken over wat mogelijk is op het gebied van winkelgebiedmarketing.

Resultaat van het experiment

Het experiment heeft geresulteerd in een concept Wegwijzer Winkelgebiedmarketing: een document dat op één pagina inzicht geeft in de belangrijkste eisen, regels en procedures die gelden bij permanente winkelgebiedmarketing in de openbare ruimte. De Wegwijzer is tot stand gekomen in samenwerking tussen Ruimte en Wonen, BWT en het projectteam van Anders Geregeld. Het projectteam heeft de concept wegwijzer gedeeld met de pilotgebieden en

besproken met de ondernemersvereniging van de Lusthofstraat. Het experiment heeft niet geleid tot het aanbrengen van winkelgebiedmarketing in de Lusthofstraat, doordat een groot deel van de doorlooptijd besteed is aan inzicht verkrijgen in de relevante regelgeving en doordat de ondernemers geen aanvraag hebben ingediend voor een vorm van winkelgebiedmarketing.

Ervaringen met het experiment

In de Lusthofstraat is een beperkt aantal mensen bekend met (de resultaten van) het experiment. De ondernemers kijken er verschillend aan tegen de resultaten. Sommigen zijn blij met de Wegwijzer Winkelgebiedmarketing, het feit dat de gemeente aan de gang is gegaan met hun vraag en de nieuwe contacten tussen ondernemers en gemeente als gevolg van het experiment. Anderen wijzen op het feit dat het experiment geen concreet resultaat in de Lusthofstraat heeft opgeleverd. Zij hebben de indruk dat het experiment gestrand is bij de gemeente.

Bij het experiment betrokkenen ambtenaren staan welwillend tegenover winkelgebiedmarketing in de Lusthofstraat en het idee ondernemers meer duidelijkheid te geven over wat wel en niet mag in de openbare ruimte. Ze vinden dat het beleid rond winkelgebiedmarketing verbetering behoeft en dat er rond dit onderwerp meer samenwerking en overeenstemming nodig is tussen onderdelen van de gemeente. Wel wijzen zij erop dat de regels voor de openbare ruimte er niet voor niets zijn, dat het niet gaat om wat een welstandsc commissie esthetisch verantwoord vindt, maar om het op een verantwoorde wijze afwegen van de uiteenlopende belangen van de gebruikers van de openbare ruimte.

Vervolg

In de Lusthofstraat hebben ondernemers nog altijd de wens de zichtbaarheid van hun winkelgebied te vergroten. Er zijn geen signalen dat dit weerstand van andere stakeholders in het gebied zal opleveren. Binnen de gemeente wordt gesproken over het definitief maken en verspreiden van de Wegwijzer Winkelgebiedmarketing. Daarbij wordt ook gedacht aan een digitale versie voor op de gemeentelijke website en het breder verspreiden van de Wegwijzer. Men ziet als een van de voordelen van de Wegwijzer, dat ondernemers zelf een idee kunnen vormen over wat er voor hun winkelgebied mogelijk is, in plaats van dat zij moeten afwachten of een ingediend idee wordt goedgekeurd.

De Rotterdamse Stijl, die mede bepaalt wat er op het gebied van winkelgebiedmarketing is toegestaan, krijgt een update. Voor de gemeente is het verbeteren van beleid en procedures rond winkelgebiedmarketing een zoektocht. Er is het besef dat het beter moet, ook omdat de uitvoering van het huidige beleid voor eigen medewerkers ingewikkeld is en daardoor veel tijd kost en tot onnodige afwijzingen van aanvragen kan leiden.

5.6 Vindbaarheid

Ervaren regeldruk

In alle drie de pilotgebieden willen de ondernemers graag (betere) bewegwijzering naar hun winkelgebied. Hun idee is dat mensen die in de buurt zijn en het winkelgebied niet kennen (bijvoorbeeld toeristen), door bewegwijzering naar het winkelgebied kunnen worden getrokken. In Rozenburg is behoefte aan bewegwijzering vanaf de pont, in Beverwaard en de Lusthofstraat gaat het om bewegwijzering vanaf hoofdwegen in de omgeving. Daarnaast is in de Lusthofstraat behoefte aan bewegwijzering naar de parkeergarage onder de winkelpassage; die staat vaak grotendeels leeg omdat mensen niet weten dat er een parkeergarage is. Uit de contacten tussen ondernemers en de gemeente over bewegwijzering, is gebleken dat de mogelijkheden beperkt en duur zijn.

Relevante regels

Voor bewegwijzering geldt landelijke wet- en regelgeving. Bij borden met bewegwijzering moet gekozen worden voor ANWB-borden die voldoen aan CROW-richtlijnen. Die borden kan de gemeente aanvragen bij de Rijksdienst van het Wegverkeer. Belangrijke partijen in dit proces zijn de afdelingen Mobiliteit en Productmanagement van de gemeente en het Verkeeroverleg, waarin verschillende onderdelen van de gemeente en de politie vertegenwoordigd zijn.

Opzet van het experiment

Het uitgangspunt bij dit experiment was de gewenste bewegwijzering realiseren met officiële (ANWB) bewegwijzering, of, als dat te duur zou blijken voor de ondernemers of anderszins onhaalbaar, met alternatieve bewegwijzering. Net als bij de experimenten rond ijsbanen en zichtbaarheid (behandeld in paragraaf 5.2 en 5.5) is ervoor gekozen het experiment te starten met een analyse van de relevante regelgeving.

Resultaat van het experiment

Voor de Lusthofstraat en Rozenburg hebben de gebiedscommissies van Kralingen-Crooswijk en Rozenburg, met behulp van het projectteam van Anders Geregeld en in overleg met de plaatselijke ondernemers, aanvragen voor bewegwijzering ingediend bij de afdeling Mobiliteit van Gemeente Rotterdam. Uit de reacties op de aanvragen bleek dat de kosten voor de bewegwijzering te hoog waren voor de ondernemers (er zijn bedragen van meer dan een ton genoemd).

Vervolgens is het projectteam voor beide gebieden op zoek gegaan naar alternatieve mogelijkheden voor bewegwijzering. Voor de Lusthofstraat heeft dit geresulteerd in een plan voor een lichtbak (een reclamebord aan een lantaarnpaal) die wijst op de parkeergarage in de Lusthofstraat. Voor Rozenburg is het plan bij de pont een plattegrond te plaatsen waarop de route naar het centrum (de locatie van het winkelgebied) zichtbaar is. Daarnaast is er een plan de fietsroute naar het centrum vanaf de pont te markeren met kalk of verf op het fietspad. Een discussiepunt is nog welke partij zorg moet dragen voor het onderhoud van de bewegwijzering. Voor de markeringen op het fietspad is een mogelijke beperking dat het pad slechts deels over gemeentegrond loopt.

In Beverwaard hebben de ondernemers zich uit het experiment teruggetrokken. De bewegwijzering heeft voor hen geen hoge prioriteit.

Ervaringen met het experiment

Verschillende betrokkenen, zowel in de gebieden als bij de gemeente, hebben de ervaring dat het proces om bewegwijzering te realiseren lang heeft geduurd en tamelijk moeizaam is verlopen. Het kostte tijd om duidelijkheid te krijgen over de (on)mogelijkheden binnen de bestaande regels en de geldende procedures. Ook duurde het een tijd voor de gebieden de aanvragen voor bewegwijzering hadden ingediend, onder andere vanwege een misverstand over de rol van de gebiedscommissie. Daarnaast is er binnen de gemeente discussie geweest over de mogelijkheden voor alternatieve bewegwijzering. Enerzijds is er de opvatting dat niet officiële bewegwijzering ongewenst is vanwege de geldende wet- en regelgeving en om bijvoorbeeld een wirwar aan bebording en onduidelijkheden voor weggebruikers te voorkomen. Anderzijds hebben deskundigen bij de gemeente zich bereid getoond mee te denken over creatieve alternatieven, wat heeft geresulteerd in de hierboven beschreven plannen voor alternatieve bewegwijzering in de

pilotgebieden. De ervaring heeft uitgewezen dat er stappen kunnen worden gemaakt als de experts met elkaar om tafel gaan en leidinggevendens erbij worden betrokken.

In de discussie binnen de gemeente over de bewegwijzering naar de parkeergarage speelt mee, dat de aanzienlijke kosten voor officiële bewegwijzering bij een andere afdeling terecht waren gekomen als de bewegwijzering reeds bij de bouw van de garage was gerealiseerd. Daarnaast is er terughoudendheid ten aanzien van alternatieve bewegwijzering, omdat medewerkers eerder opdracht hebben gekregen die elders in de stad weg te halen. Er is ook opgemerkt dat de ondernemers zelf een grotere rol kunnen spelen bij het bekend maken van de garage, door deze bij hun klanten te promoten, en dat de gemeente het parkeertarief al heeft aangepast om het gebruik van de garage te vergroten.

In de pilotgebieden zijn weinig personen bekend met de stand van zaken van het experiment. Zowel ondernemers als andere stakeholders zien er voordelen in betere bewegwijzering naar (de parkeergarage in) het winkelgebied. Een betrokkene bij het experiment waardeert het dat de gemeente, in het kader van Anders Geregeld, met de vraag naar bewegwijzering aan de slag is gegaan en dat het gelukt is met de juiste personen binnen de gemeente in gesprek te komen. Er is ook begrip voor het idee dat regels voor bewegwijzering nodig zijn om onveilige of onduidelijk situaties op de weg te voorkomen. Een betrokkene heeft de indruk dat het proces bij de gemeente op regelgeving is vastgelopen. Een ander betreurt het dat er in het kader van Anders Geregeld geen (experimentele) bewegwijzering is geplaatst, maar gezocht is naar een alternatief binnen bestaande regels (resulterend in het plan voor een wegwijzer in de vorm van lichtmastreclame).

Vervolg

Het project Anders Geregeld is afgelopen, maar het nog lopende overkoepelende programma streeft ernaar de alternatieve bewegwijzering in de Lusthofstraat en Rozenburg (hierboven benoemd onder 'Resultaat van het experiment') gerealiseerd te krijgen. Het overleg hierover binnen de gemeente is constructief..

Deskundigen van de gemeente verschillen van mening over de wenselijkheid van alternatieve bewegwijzering. Sommigen waren omwille van het experiment bereid een uitzondering te maken, maar willen verder vasthouden aan de bestaande regels. Anderen zien voordelen in meer alternatieve bewegwijzering, maar voelen zich beperkt door

de huidige (omgang met) regels. In de pilotgebieden ziet men graag dat er bewegwijzering ter plaatse wordt gerealiseerd, maar heeft men geen uitgesproken mening over wat in het algemeen binnen Rotterdam mogelijk zou moeten zijn op het gebied van bewegwijzering.

6 Conclusies en leerervaringen

6.1 Conclusies

Voor deze evaluatie van het project Anders Geregeld zijn drie doelen geformuleerd:

- Inzicht geven in de mate waarin de doelen en beoogde resultaten van het project zijn behaald.
- Inzicht geven in hoe de betrokkenen bij het project aankijken tegen de mogelijkheid, dat de in het project geteste experimentele regels structureel en in algemene zin worden doorgevoerd in Rotterdam.
- Het verzamelen van leerervaringen van betrokkenen bij het project, die kunnen bijdragen aan het succes van of het voorkomen van knelpunten bij soortgelijke projecten in de toekomst.

In deze paragraaf komen de eerste twee doelen van de evaluatie aan de orde. De leerervaringen met het project worden behandeld in paragraaf 6.2.

Doelbereik

Het doel van het project Anders Geregeld, zoals geformuleerd in het projectplan, is ruimte bieden voor (eigentijds) ondernemerschap en de ervaren regeldruk in de pilotgebieden verminderen, waarbij het gebied als geheel goed kan functioneren, en bevorderen dat ondernemers initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor vernieuwing en modernisering. De van het project verwachte resultaten zijn:

- Een toegenomen ondernemerstevredenheid als gevolg van de pilot.
- Draagvlak voor de pilot onder betrokkenen in het winkelgebied.
- Initiatieven en samenwerkingsverbanden (zowel binnen de gemeente als buiten) als gevolg van de pilot

Ruimte voor ondernemerschap

In het project heeft de gemeente ruimte willen bieden voor ondernemerschap in de drie pilotgebieden, door met ondernemers in de gebieden experimenten aan te gaan.

Twee experimenten, flexibele standplaatsvergunning en uitstallingen, hebben ondernemers in de pilotgebieden

ruimte geboden voor ondernemerschap. De ondernemersverenigingen van Beverwaard en de Lusthofstraat is elk de mogelijkheid geboden, als collectief een standplaatsvergunning aan te vragen voor ambulante handelaren in hun winkelgebied, om vervolgens met het gericht uitnodigen van ambulante handelaren die van meerwaarde kunnen zijn voor het gebied, de levendigheid en aantrekkelijkheid van het gebied te kunnen vergroten. Daarnaast is de ondernemersverenigingen van alle drie pilotgebieden de mogelijkheid geboden, met elkaar en belanghebbenden in hun gebied, afspraken te maken over wat wel en niet in het gebied is toegestaan met winkeluitstallingen, in afwijking van de APV.

De andere vier experimenten hebben geen ruimte geboden voor ondernemerschap. Om verschillende redenen, uitgebreid beschreven in dit rapport, is het niet gelukt een koeplvergunning voor evenementen te realiseren, of in de praktijk in de gebieden te experimenteren met tijdelijke ijsbanen, zichtbaarheid (winkelgebiedmarketing) of vindbaarheid (bewegwijzering naar of in winkelgebieden). De experimenten hebben ondernemers niet de mogelijkheid geboden anders om te gaan met geldende regels of deze tijdelijk te negeren.

Ervaren regeldruk en ondernemerstevredenheid

Anders Geregeld heeft in de pilotgebieden weinig verandering gebracht in de door de ondernemers ervaren regeldruk vanuit de gemeente, of in de (on)tevredenheid over regeldruk vanuit de gemeente. Dit komt door de beperkte bekendheid van het project bij de ondernemers en door de beperkte mate waarin de experimenten hebben geleid tot concrete veranderingen die ondernemers extra ruimte hebben geboden voor het uitoefenen van hun ondernemerschap.

Draagvlak voor de pilot in de pilotgebieden

Bij de personen die in de pilotgebieden bij Anders Geregeld betrokken waren, was er voldoende draagvlak voor het project en de onderliggende experimenten. De betrokkenen verwachten dat dergelijke experimenten niet alleen regeldruk voor ondernemers, maar ook de winkelgebieden als geheel ten goede kunnen komen, en dat ze weinig of

geen problemen voor de gebruikers van de gebieden zullen opleveren.

Functioneren van de winkelgebieden tijdens het project

Het project heeft weinig of geen nadelige gevolgen gehad voor het functioneren van de drie winkelgebieden. Er is uit de gebieden één klacht bekend van overlast als gevolg van Anders Geregeld.

Initiatieven en samenwerkingsverbanden

In alle drie de gebieden heeft het project tijdelijk gezorgd voor meer contact en samenwerking tussen ondernemers en de gemeente. Het is te verwachten dat sommige contacten blijven bestaan na afloop van het project, doordat ondernemers en ambtenaren elkaar hebben leren kennen en elkaar daardoor beter kunnen vinden en doordat er nog samengewerkt wordt rond enkele niet voltooide experimenten (bijvoorbeeld rond het experiment vindbaarheid in zowel Rozenburg als de Lusthofstraat). In Beverwaard kan als initiatief worden benoemd dat de ondernemers aan de gang zijn gegaan om een flexibele standplaats te organiseren. In de Lusthofstraat hebben ondernemers voortvarend onderling afspraken gemaakt over winkeluitstallingen.

Het project heeft gezorgd voor meer contact en samenwerking tussen medewerkers van de gemeente, doordat ze rond experimenten met elkaar te maken kregen. Dit heeft verschillende positieve resultaten opgeleverd. Zo zijn ambtenaren aan het denken gezet over regeldruk voor ondernemers en uitgedaagd te reflecteren op hun eigen werkwijzen. Ook heeft de onderlinge samenwerking bijgedragen aan kennis en begrip van complexe regels en procedures, knelpunten waarmee ondernemers te maken kunnen krijgen en het speelveld waarmee collega's in hun werk te maken hebben.

Van experiment naar regelgeving

Binnen het project is met twee experimenten alternatieve regelgeving in de pilotgebieden uitgetest. In alle drie de gebieden is geëxperimenteerd met een alternatief uitstallingsbeleid: een omgang met winkeluitstallingen op basis van afspraken tussen de plaatselijke ondernemers en andere belanghebbenden, in plaats van op basis van de APV. In Beverwaard is ervaring opgedaan met een flexibele standplaats, waarbij de ondernemersvereniging een vergunning heeft gekregen om ambulante handelaren uit te nodigen afwisselend vanaf een bepaalde locatie in het winkelgebied waren te verkopen.

Veel betrokkenen bij Anders Geregeld in de winkelgebieden zijn voorstander van het idee de experimentele regels door te voeren in algemeen voor Rotterdam geldende regelgeving. Wel vindt men dat de gemeente oog moet houden voor verschillen tussen winkelgebieden: wat in het ene gebied mogelijk en wenselijk is, hoeft dat in het andere gebied niet te zijn.

Ten aanzien van uitstallingen is de voorlopige conclusie van de betrokken ambtenaren dat, via een aanwijzingsbesluit op de APV, ook elders in Rotterdam ondernemersverenigingen de mogelijkheid kan worden geboden met elkaar en de afdeling Toezicht en Handhaving afspraken te maken over de uitstallingen in hun gebied. Toezicht en Handhaving is geen voorstander van het schrappen of versoepelen van de APV-regels zelf, vanwege ervaringen in winkelgebieden waar uitstallingen voor problemen zorgen.

Voor het experiment flexibele standplaatsen is de conclusie van de betrokken ambtenaren dat er eerst op meer plekken dan alleen Beverwaard, geëxperimenteerd moet worden met flexibele standplaatsen alvorens besloten kan worden of de flexibele standplaatsvergunning geschikt is voor opname in het vergunningenpakket van de gemeente.

6.2 Leerervaringen

De personen die bij het project Anders Geregeld betrokken zijn geweest en voor de evaluatie zijn geïnterviewd, hebben een groot aantal leerervaringen meegegeven voor toekomstige projecten in de sfeer van Anders Geregeld. De leerervaringen zijn hieronder gecategoriseerd en samengevat.

Meerwaarde voor ondernemers

- Samenwerking van de gemeente met ondernemers in een project kan helpen de door de ondernemers ervaren afstand tot “de Coolsingel” te verkleinen. Ondernemers waarderen het als de gemeente de moeite neemt naar hen te luisteren en bereidheid toont om problemen die zij ervaren aan te pakken.
- Ondernemers zien projecten als Anders Geregeld als bijzaak; hun focus ligt op de eigen onderneming. Om ondernemers betrokken te houden, is belangrijk dat het project op afzienbare termijn een concrete oplossing kan bieden voor een door hun ervaren probleem.
- Individuele ondernemers en ondernemersverenigingen hebben behoefte aan oplossingen voor problemen in

hun winkelgebied (maatwerk), meer dan aan andere regelgeving voor Rotterdam als geheel.

- Het belang dat ondernemers hechten aan een probleem dat zij benoemen, en het belang dat zij hechten aan een mogelijke oplossing in de vorm van een experiment, kan gedurende het project afnemen.

Probleemanalyse

- De door ondernemers ervaren regeldruk wordt slechts ten dele veroorzaakt door regels zelf. Factoren als informatieverstrekking, uitwerking van regels in procedures en technische beperkingen van ICT-systemen spelen een minstens zo grote rol. Voor het verminderen van regeldruk is het dus niet altijd nodig regels te schrappen.
- Inzicht krijgen in een regeldrukprobleem (wat is precies het ervaren probleem, om welke regels gaat het, hoe zijn ze uitgewerkt in procedures, welke afdelingen zijn daarbij betrokken?) kan veel tijd vergen. Zaken zijn soms dusdanig complex dat ook binnen de gemeente het overzicht ontbreekt. Het is raadzaam minstens twee jaar de tijd te nemen voor een project zodat er voldoende tijd overblijft om in de praktijk met alternatieven te experimenteren.
- Voor de analyse van de door ondernemers ervaren problemen en het zoeken naar mogelijke (experimentele) oplossingen, is het essentieel dat een ervaren jurist met kennis van de geldende regels en procedures nauw bij het project betrokken is.

Communicatie

- Een project waarin ondernemers en gemeente samenwerken is gebaat bij een coördinator die de taal spreekt van zowel ondernemers als ambtenaren, die zich in beide groepen kan verplaatsen en die kennis heeft van de gemeentelijke organisatie. Daarnaast is het belangrijk dat ambtenaren die bekend zijn met de ondernemersverenigingen waarmee wordt samengewerkt, nauw betrokken zijn bij het project.
- Ondernemers waarderen vertrouwde gezichten vanuit de gemeente. Een project als Anders Geregeld is niet gebaat bij een groot aantal personeelswisselingen.
- Voor het succes van een experiment is belangrijk dat de betrokkenen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie hetzelfde beeld hebben van wat het inhoudt: welk probleem kaart het experiment aan, wat is het doel en de opzet en welke afspraken zijn er gemaakt over de uitvoering.

- Voor ondernemers is de gemeente één organisatie. Zij hebben beperkt begrip voor reacties van ambtenaren dat iets niet hun taak is of onderdeel is van een ander project. Negatieve gevoelens bij ondernemers ten aanzien van de gemeente die los staan van het project, kunnen een grote weerslag op het project hebben.
- Probeer als gemeente een brede en diverse groep ondernemers en belanghebbenden bij experimenten betrokken te houden en mee te laten denken, ook als reacties vooral komen van een klein groepje ondernemers. Overweeg meer bekendheid te geven aan het project richting bewoners en andere belanghebbenden in de pilotgebieden door laagdrempelige communicatie via bijvoorbeeld wijkkrantjes en sociale media.

Verwachtingen bij ondernemers

- Waak als gemeente voor te hooggespannen verwachtingen bij ondernemers, door vroegtijdig de haalbaarheid van een experiment binnen de gemeentelijke organisatie te onderzoeken, door vanaf de start duidelijk te maken dat het een experiment is dat kan falen en door duidelijk te communiceren over de beperkingen van het project.
- Wees erop voorbereid dat ondernemers, gevraagd naar ervaren regeldruk, problemen kunnen noemen waar het project niets mee kan. Bedenk van tevoren wat te doen met dergelijke “bijvangst”, om het projectteam veel werk en ondernemers teleurstelling te besparen.
- Vertel als gemeente niet alleen dat een experiment niet mogelijk is, maar toon ook bereidheid mee te denken over haalbare alternatieven.

Experimenteren

- Omdat, naast regels, ook zaken als procedures en ICT-systemen regeldruk kunnen veroorzaken, is het voor experimenten gericht op regeldrukvermindering niet altijd nodig regels tijdelijk los te laten.
- Als de opzet van een project is te experimenteren met alternatieve regels of het loslaten van regels die gelden voor ondernemers, pas dan in een winkelgebied een interventie toe die niet is toegestaan binnen bestaande regels en kijk wat er gebeurt, in plaats van een oplossing voor een probleem dat ondernemers ervaren binnen bestaande regels te zoeken. Maak gebruik van de creativiteit van ondernemers en vertrouw

erop dat zij verantwoord omgaan met tijdelijke vrijheid om buiten de regels te experimenteren.

- Heb realistische verwachtingen van de bereidheid en mogelijkheden van ondernemers en ambtenaren om tijd in een experiment te steken.
- Ambtenaren verschillen van elkaar in hoe strikt zij regels interpreteren en staan in verschillende mate open voor experimenteren met alternatieve regels. Voor een gemeentelijke projectleider is het de kunst collega's te vinden en bij het project te betrekken die bereid zijn regels los te laten in het kader van het experiment.
- Een experiment kan verzanden doordat gemeente en ondernemers gaan wachten op wat de ander gaat doen. Een belangrijke afweging voor de gemeente is hoe ver zij wil gaan, om dat wat zij ziet als een taak van ondernemers in een experiment, over te nemen om de vaart in het experiment te houden.
- Een flexibele insteek van het project maakt het mogelijk tussentijds experimenten aan te passen of te stoppen, zodat de energie kan worden gericht op de experimenten die gedurende het project de grootste kans van slagen lijken te hebben.

Draagvlak binnen de gemeente

- Een gedeelde probleemopvatting van ondernemers en ambtenaren is essentieel om een gezamenlijk experiment kans van slagen te geven. Noodzakelijke medewerking van ambtenaren valt niet te verwachten als zij het probleem niet herkennen of vinden dat het probleem meer bij de handelswijze van ondernemers dan bij de gemeente ligt.
- De afdelingen van de gemeente hebben verschillende verantwoordelijkheden en, als gevolg daarvan, verschillende belangen en prioriteiten. Nauwe samenwerking en afstemming tussen afdelingen is essentieel om experimenten uit te kunnen voeren, tot werkbare afspraken over regeldrukvermindering te komen en te voorkomen dat afdelingen naar elkaar gaan wijzen.
- Het risico bestaat dat experimenten vastlopen als ambtenaren en afdelingen waarvan medewerking nodig is, de indruk krijgen dat het project onvoldoende begrip heeft voor de huidige uitvoeringspraktijk.
- Voor het slagen van het project is medewerking nodig op uitvoeringsniveau. Die medewerking valt alleen in voldoende mate te verwachten als uitvoerders ervaren dat zij door leidinggevendenden gesteund en gefaciliteerd worden om hun werk anders te doen en als zij ervaren dat de politiek en ambtelijke top belang hechten aan het project.

Afsluiting van het project en borging van resultaten

- Bij experimentele interventies is een belangrijke vraag of en hoe deze (bij gebleken succes) na het experiment in reguliere werkprocessen belegd kunnen worden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de vraag hoe een experimentele vergunning in een vergunningensysteem kan worden geïntegreerd, of welke partij verantwoordelijk wordt voor beheer van objecten die in het kader van een experiment in de openbare ruimte zijn geplaatst.
- Werk in de pilotgebieden verder aan zaken die binnen het project zijn aangepakt maar nog niet zijn gerealiseerd, zoals de plannen voor alternatieve bewegwijzering in Rozenburg en de Lusthofstraat.

Fundamentele keuzes

- Uiteindelijk gaat het bij een project als Anders Geregeld om fundamentele vragen voor de gemeente. Vinden we het belangrijk terug te gaan naar het oorspronkelijke motief achter de regels en de vraag te stellen of het daarvoor nodig en gewenst is de regels (in huidige vorm) te behouden? Waar vinden we een balans tussen ruimte geven aan ondernemers en risico's die daaraan kleven beperken? Willen we een gemeente die aan de hand van gedetailleerde vergunningaanvragen van tevoren risico's kan signaleren en voorkomen, of een gemeente die meer werkt vanuit vertrouwen, door alleen kaders te stellen en steekproefsgewijs te controleren of ondernemers zich eraan houden?

Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Gemeente Rotterdam